

Національний технічний університет
"Дніпровська політехніка"

Навчально-науковий Інститут економіки
Фінансово-економічний факультет

Кафедра економічного аналізу і фінансів

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до кваліфікаційної роботи
ступеню бакалавр

здобувача Сірої Наталії Володимирівни

(ПІБ)

академічної групи 072-20з-1 (заочна форма навчання)

(шифр)

спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування

(код і назва спеціальності)

освітньо-професійної програми «Фінанси, банківська справа та страхування»

на тему: «Перспективи розвитку зеленого банкінгу в умовах розвитку фінансових технологій (на прикладі АТ КБ «ПриватБанк»)»

Керівники	Прізвище, ініціали	Оцінка за шкалою		Підпис
		рейтинговою	інституційною	
Кваліфікаційної роботи	доц. Крилова О.В.			
Рецензент				
Нормоконтролер	Федорова О.Г.			

Дніпро
2024

**Національний технічний університет
"Дніпровська політехніка"**

ЗАТВЕРДЖЕНО:

завідувач кафедри
економічного аналізу і фінансів
(повна назва)

_____ **Д.С. Букрєва**
(підпис) (прізвище, ініціали)
« _____ » _____ 2024 року

**ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу
ступеню бакалавр**

здобувачу **Сірій Наталії Володимирівні** _____ академічної групи **072-20з-1**
(прізвище, ініціали) (шифр)

спеціальності **072 Фінанси, банківська справа та страхування**
(код і назва спеціальності)

на тему: **«Перспективи розвитку зеленого банкінгу в умовах розвитку фінансових технологій (на прикладі АТ КБ «ПриватБанк»)»**

затверджену наказом ректора НТУ "Дніпровська політехніка" від **31.05.2024р. №516-с**

Розділ	Зміст	Термін виконання
ВСТУП	Актуальність теми, мета і завдання, об'єкт і предмет роботи, методи, наукова та практична цінність, апробація результатів, публікації, структура роботи	13.05.2024-15.05.2024
Розділ 1	Теоретичні аспекти «зеленого» фінансування в банківській сфері	16.05.2024-25.05.2024
Розділ 2	Аналіз кредитного портфелю АТ КБ «Приватбанк»	26.05.2024-04.06.2024
Розділ 3	Перспективи розвитку зеленого банкінгу в умовах розвитку фінансових технологій на прикладі АТ КБ «Приватбанк»	05.06.2024-15.06.2024
ВИСНОВКИ		16.06.2024-18.06.2024
Демонстраційний матеріал	Підготовка демонстраційного матеріалу до захисту	19.06.2024-23.06.2024

Завдання видано

_____ (підпис керівника)

О.В.Крилова

(прізвище, ініціали)

Дата видачі завдання **22.04.2024 р.**

Дата подання до екзаменаційної комісії **24.06.2024 р.**

Завдання прийнято до виконання

_____ (підпис студента)

Н.В. Сіра

(прізвище, ініціали)

РЕФЕРАТ

Сіра Н.В. – Перспективи розвитку зеленого банкінгу в умовах розвитку фінансових технологій (на прикладі АТ КБ «ПриватБанк») – Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота бакалавра ОП «Фінанси, банківська справа та страхування» за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування – НТУ «Дніпровська політехніка», Дніпро, 2024.

Мета кваліфікаційної роботи – теоретично-методологічні засади організації банківського зеленого кредитування на прикладі АТ КБ «ПриватБанк»

У вступі викладено сучасний стан проблеми, обґрунтована актуальність теми, конкретизовано задачі кваліфікаційної роботи, визначено об'єкт і предмет дослідження.

У першому розділі розглянуті існуючі теоретико-методичні основи організації зеленого банкінгу в комерційному банку.

У другому розділі надана коротка характеристика діяльності АТ КБ «ПриватБанк», досліджено структуру кредитного портфелю, проведено аналіз дотримання банком нормативів НБУ.

У третьому розділі кваліфікаційної роботи здійснено планування кількісних та якісних характеристик кредитної діяльності банку в сфері зеленої економіки, визначені обґрунтовані заходи по зеленому банкінгу.

БАНК, КРЕДИТ, ЗЕЛЕНИЙ КРЕДИТ, ЗЕЛЕНИЙ БАНКІНГ, ЗЕЛЕНЕ ФІНАНСУВАННЯ, КРЕДИТУВАННЯ, КРЕДИТНІ ПОСЛУГИ, КРЕДИТНИЙ ПОРТФЕЛЬ, ПРОГНОЗ.

ABSTRACT

Sira N.V. - Prospects for the development of green banking in the context of the development of financial technologies (based on the example of JSC CB «PrivatBank») – Qualification work on the rights of the manuscript.

Qualification work for obtaining a bachelor's degree in specialty 072 Finance, Banking and Insurance. – Dnipro University of Technology, Dnipro, 2024.

The purpose of the qualifying work is to study theoretical and methodological principles of the organization of bank green crediting on the example of JSC CB "PrivatBank".

The introduction describes the current state of the problem, substantiates the relevance of the topic, specifies the tasks of the qualification work, defines the object and subject of the research.

The first chapter examines the existing theoretical and methodological foundations of the organization of green banking in a commercial bank.

In the second section, a brief description of the activities of JSC CB "PrivatBank" is provided, the structure of the loan portfolio is investigated, and an analysis of the bank's compliance with NBU regulations is carried out.

In the third section of the qualification work, the planning of quantitative and qualitative characteristics of the bank's credit activity in the field of green economy was carried out, justified measures for green banking were determined.

BANK, CREDIT, GREEN CREDIT, GREEN BANKING, GREEN FINANCING, LENDING, CREDIT SERVICES, CREDIT PORTFOLIO, FORECAST.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ «ЗЕЛЕНОГО» ФІНАНСУВАННЯ В БАНКІВСЬКІЙ СФЕРІ	9
1.1. Сутність «зеленого» фінансування	9
1.2. Сучасні фінансові інструменти «зеленого» банкінгу	13
1.3. Перспективи розвитку «зеленого» банкінгу в Україні.....	17
Висновки до розділу 1.....	24
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЮ АТ КБ «ПРИВАТБАНК».....	26
2.1. Загальна характеристика та позиція АТ КБ «ПриватБанк»	26
2.2. Аналіз кредитного портфелю АТ КБ «ПриватБанк».....	29
2.3. Аналіз ефективності кредитного портфелю АТ КБ «ПриватБанк».....	34
2.4. Аналіз якості та ризикованості кредитної діяльності АТ КБ «Приватбанк».....	39
Висновки до розділу 2.....	43
РОЗДІЛ 3 ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЗЕЛЕНОГО БАНКІНГУ В УМОВАХ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ПРИКЛАДІ АТ КБ «ПРИВАТБАНК».....	46
3.1. Створення зеленого фінансового підрозділу АТ КБ «Приватбанк».....	46
3.2. Впровадження FinTech інновацій зеленого фінансування в АТ КБ «Приватбанк».....	50
3.3. Впровадження стратегії управління ESG-ризиками в системі зеленого банкінгу АТ КБ «Приватбанк».....	55
Висновки до розділу 3.....	63
ВИСНОВКИ.....	64
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	68
ДОДАТКИ.....	71

ВСТУП

Актуальність теми. Зелені фінанси представляють собою динамічно розвиваючу дисципліну, що виникає на перетині фінансових операцій та екологічної обізнаності. Ця область привабила значну увагу завдяки зростаючій усвідомленості впливу фінансових рішень на довкілля з боку корпорацій та приватних інвесторів. Прагнення зеленого фінансування полягає в стимулюванні інвестицій у сталі проекти та підприємства, які допомагають зберігати природні ресурси, при цьому пропонуючи фінансові вигоди інвесторам. Незаперечно, зелені фінанси мають критичне значення в умовах кліматичних змін та екологічних загроз, які ставлять під загрозу як нашу планету, так і глобальну економіку. Відтак, перехід до більш сталого майбутнього та підтримка компаній, що дотримуються екологічних стандартів, є визначальними.

Зелене фінансування відіграє вирішальну роль у цьому процесі, фінансуючи сталі ініціативи та мотивуючи корпорації до запровадження екологічно чистих технологій. Аналізуючи виклики та перспективи цього сектора, ми можемо краще оцінити значимість відповідальних фінансових рішень для забезпечення сталого розвитку та їх вплив на екологічне добробут нашої планети. Зелені фінанси сприяють вирішенню екологічних проблем, каналізуючи капітал в екологічно безпечні проекти, що не тільки сприяють розвитку економіки з низькими викидами вуглецю, але й стимулюють соціальний та економічний розвиток суспільств, які стикаються з викликами зміни клімату.

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є теоретичне обґрунтування та планування «зеленими» фінансами в банківському секторі України в умовах воєнного та післявоєнного періоду.

Реалізація поставленої мети передбачає вирішення таких завдань:

- систематизовано теоретичні підходи до поняття «зелений» банкінг;
- проаналізовано результати діяльності комерційного банку в умовах воєнного стану;

- запропоновано шляхи розвитку «зеленого» банкінгу в умовах воєнного та післявоєнного періоду.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та практичні аспекти «зеленого» банкінгу в умовах воєнного та післявоєнного періоду..

Об'єктом дослідження є процес планування розвитку «зеленого» банкінгу в умовах воєнного та післявоєнного періоду..

Методи дослідження. У цьому дослідженні використовується комплексний методологічний підхід, що охоплює систему методів, включаючи порівняльний аналіз, статистичні методи, аналітичний синтез, логічне узагальнення, групування та застосування економіко-математичних моделей. Такий підхід дозволяє всебічно проаналізувати і оцінити викладені дані та феномени. Інформаційну основу дослідження становлять нормативно-правові документи, аналітичні звіти державних установ України, звітність провідних міжнародних фінансових організацій, наукові роботи вчених, а також фінансова звітність банків і Національного банку України. Ці джерела забезпечують надійну базу для глибокого наукового аналізу та високого рівня обґрунтування висновків дослідження.

Інформативною базою цієї роботи складають діючі законодавчі та нормативні документи, а також наукові праці та звітність банку, що забезпечує всебічний підхід до аналізу і гарантує, що висновки базуються на актуальних та перевірених даних..

Практичне значення одержаних результатів. Одержані результати носять реальний характер і можуть бути використані в АТ КБ «ПриватБанк» .

Апробація результатів дослідження Основні результати роботи та їхнє практичне значення доповідались на студентської науково-практичної Інтернет-конференції на міжнародній конференції для студентів та молодих науковців «Ринок фінансових інновацій та безробіття ЄС: тенденції, виклики та перспективи» (м.Дніпро, 25-26 квітня 2024 року) – Сіра Н.В. Розвиток зеленого банкінгу в Україні: перспективи та виклики

Особистий внесок автора. Кваліфікаційна робота є самостійною працею. Усі результати, викладені у роботі, отримані автором особисто.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу трьох розділів і висновків, загальний обсяг роботи становить 75 сторінки. Робота містить 20 таблиць, 5 рисунків, список використаних джерел зі 27 найменування, 4 додатки.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ «ЗЕЛЕНОГО» ФІНАНСУВАННЯ В БАНКІВСЬКІЙ СФЕРІ

1.1. Сутність «зеленого» фінансування

«Зелені» фінанси відіграють вирішальну роль у підтримці екологічних програм, застосуванні передових технологій для ефективного використання ресурсів, та втіленні екологічних ініціатив. Цей сектор фінансового ринку охоплює широкий спектр інструментів та механізмів, спрямованих на залучення інвестицій у екологічні технології, підвищення енергоефективності, та впровадження екологічних удосконалень у транспортній сфері та інших галузях. Ці інвестиції не лише сприяють розвитку "зеленої" економіки, але й діють як каталізатори для створення сталого екологічного майбутнього на глобальному рівні [1].

У контексті України термін «зелені фінанси» ще не отримав чіткого законодавчого визначення, що вказує на початкову стадію формування цієї концепції на національному рівні. Цікавість до «зелених» фінансів в Україні зростає частково через бажання країни інтегруватися в Європейський Союз, де покращення екологічних стандартів є однією з основних вимог.

Дослідження «зелених» фінансів залучає увагу як українських, так і міжнародних вчених. Відсутність уніфікованого визначення призводить до розмаїття підходів та інтерпретацій, що підкреслює активний науковий діалог та еволюцію думки в цій галузі. Вивчення та аналіз цих підходів допомагають краще зрозуміти потенціал та напрями розвитку "зелених" фінансів у вітчизняному контексті.

Зелені фінанси у їх найбазовішій формі визначаються як будь-яка фінансова діяльність, будь то продукт чи послуга, створена з метою досягнення позитивних екологічних результатів. Цей сектор включає асортимент позик, боргових інструментів та інвестицій, призначених для стимулювання розвитку екологічно чистих проектів або зменшення екологічного впливу від інших

проектів. Зелене фінансування стало галузевим стандартом, з банками, що все частіше полегшують фінансування інвестицій у зелені ініціативи, такі як вітрові та сонячні електростанції, а також підтримуючи підприємства в їх переході до екологічно чистіших операцій. Банки тут відіграють ключову роль, надаючи доступ до капіталу для підтримки сталої діяльності, що значно впливає на зменшення екологічного навантаження. [2].

Розвиток «зелених» фінансів у фінансовій системі України представляє собою процес створення взаємовідносин між ключовими економічними акторами, включно з урядовими структурами, приватними інвесторами, та фінансовими посередниками. Ці економічні агенти мають вирішальне значення у розробці і реалізації фінансових інструментів, які сприяють сталому розвитку, забезпечуючи нормативну підтримку та інвестиційні механізми для просування «зелених» ініціатив.

Підтримка економічного розвитку через «зелені» фінанси включає формування механізмів, які забезпечують синергію економічних, соціальних і екологічних аспектів. Цей інтегрований підхід сприяє створенню екологічного балансу та взаємодії між різними галузями економіки, становлячи фундамент для стійкого майбутнього. Ключовим елементом є розробка стимулів для залучення інвестицій у «зелені» технології та проекти, спрямовані на мінімізацію екологічного навантаження, покращення управління природними ресурсами та ефективнішу використання енергії. [3].

На основі аналізу можна стверджувати, що «зелені» фінанси представляють собою інтегрований комплект фінансових інструментів, призначених для інвестування в цільові екологічні проекти, що сприяють поліпшенню стану довкілля в країні. Такі інструменти охоплюють великий діапазон інвестиційних та кредитних можливостей, включно з "зеленими" інвестиціями, які мають на меті стимулювання екологічної стійкості та мінімізацію шкідливого впливу на навколишнє середовище.

Одним з ключових елементів «зелених» фінансів є залучення інвестиційної спільноти та банківського сектора до втілення ініціатив, спрямованих на екологічну безпеку. У процесі формування інвестиційних стратегій важливу

роль відіграє впровадження процедур екологічного скринінгу, що передбачає оцінювання потенційних екологічних ризиків і перевірку проектів на відповідність екологічним стандартам. Такий підхід не тільки спрямований на зниження можливих негативних наслідків для довкілля, але й сприяє зростанню загальної екологічної відповідальності в фінансовій сфері. [4].

Фінансування цілей сталого розвитку охоплює широкий асортимент фінансових інструментів, які варіюються від прямих інвестицій до банківських кредитів і ринкових облігацій. Термін «зелені фінанси» не обмежується виключно інвестиційними інструментами, але розглядається як комплексний підхід до «фінансових потоків», які включають різноманітні фінансові активності, спрямовані на інвестування та кредитування на різних рівнях. Визначення «зелених» фінансів як частини сталого фінансування або сталої фінансової системи допомагає глибше зрозуміти їх роль у створенні цінностей та управлінні фінансовими потоками, які спрямовані на формування доходів і відповідність довгостроковим потребам економіки, орієнтованої на сталість. Це уявлення включає інтеграцію фінансового сектору з трансформаційними процесами, які підтримують екологічні та соціальні аспекти сталого розвитку. Такий підхід не лише зосереджується на фінансуванні окремих "зелених" проектів, а й на загальній стратегії інтеграції фінансової сфери з сталими практиками управління, спрямованими на мінімізацію екологічного впливу та підвищення соціальної відповідальності. Це розширене бачення "зелених" фінансів може сприяти розробці ефективніших політик та стратегій для досягнення глобальних сталих цілей.

«Зелені» фінансові інструменти — це спеціалізовані фінансові механізми, що спрямовані на вкладення капіталу в зелену економіку, з основною метою здійснення позитивного впливу на довкілля та збереження природного ресурсу. Зелене фінансування зазвичай здійснюється за допомогою боргових цінних паперів та акційних інструментів, які включають в себе різноманітні характеристики, такі як механізм інвестицій, ступінь пріоритетності та умови контрактів. Інвестиції в екологічно чисті компанії можуть бути настільки простими, як придбання акцій зеленого портфелю. Численні стартапи прагнуть

розробити новітні енергетичні рішення та матеріали, а традиційні компанії інтенсивно інвестують у своє майбутнє з мінімальним викидом вуглецю. Прикладом такої компанії є Tesla (TSLA), яка досягла мільярдних оцінок завдяки обслуговуванню екологічно орієнтованого споживчого ринку [5].

«Зелені» фінанси грають ключову роль у підтримці екологічних інновацій та охороні природних ресурсів, охоплюючи широкий спектр фінансових заходів. Ці заходи включають інвестиції в передові "зелені" технології, які сприяють значному зниженню вуглецевих викидів, збільшенню енергетичної ефективності, та мінімізації відходів. Водночас, "зелені" фінанси важливі для розвитку фінансових продуктів, що спрямовані на охорону природи, забезпечуючи необхідний капітал для захисту природних територій та підтримки сталих методів у сільському господарстві та лісівництві [6].

«Зелені» банки виступають як фундаментальний елемент у стратегіях фінансування сталого розвитку в різних країнах, спрямованих на ефективне використання державних ресурсів шляхом привертання приватних інвестицій в екологічно спрямовані проекти. Ці установи використовують різноманітні фінансові інструменти, включаючи кредитування, венчурне фінансування, гарантії, та інші види підтримки, щоб активізувати приватні інвестиції у проекти, які сприяють зниженню викидів парникових газів, підвищенню ефективності використання енергії, впровадженню відновлюваних джерел енергії, та іншим сталим ініціативам.

Їхня роль як спеціалізованих фінансових інституцій у сфері «зелених» фінансів забезпечує ідеальні умови для виступу в ролі каталізаторів більш широкого залучення коштів від приватного сектору. Окрім того, «зелені» банки ефективно сприяють зв'язуванню державних структур з приватними інвесторами та відіграють ключову роль у формулюванні та реалізації фінансових механізмів, необхідних для досягнення внутрішніх і глобальних цілей у галузі сталого розвитку. Це вносить значний вклад у формування майбутньої екологічної політики та стратегій сталого розвитку [7].

«Зелені» банки реалізують новаторський підхід до банківської діяльності, перевищуючи звичайне прагнення до прибутку та зосереджуючись на соціальній

і екологічній відповідальності. Їхня діяльність не обмежується лише фінансуванням проектів; вони також прагнуть виховати у клієнтів відповідальне ставлення до довкілля, спонукаючи їх до інвестування в галузі, такі як відновлювальна енергетика, екологічний транспорт та інші сектори «зеленої» економіки.

Ці банки застосовують інноваційні фінансові інструменти та заходи, які активізують приватні інвестиції і підтримують проекти, спрямовані на мінімізацію екологічного впливу, тим самим сприяючи економічному зростанню та стійкості. Особливо важливою є їхня роль у формуванні екологічної свідомості серед всіх категорій інвесторів, від великих корпорацій до окремих осіб, що дозволяє залучати їх до фінансування сталих розробок.

Завдяки такій діяльності, «зелені» банки не тільки сприяють досягненню екологічних цілей, але й вносять свій вклад у створення більш стійкої моделі економічного розвитку, яка інтегрує фінансові досягнення з поліпшенням умов життя та захистом природи.

1.2. Сучасні фінансові інструменти «зеленого» банкінгу

«Зелені» банки стають фундаментальними у зміцненні екологічної відповідальності не тільки серед окремих інвесторів, але й в масштабах цілої громади. Їхня діяльність виходить за рамки звичайного комерційного заробітку, орієнтуючись на важливі соціальні та екологічні цілі, які підтримують сталий розвиток.

Застосування інноваційних фінансових інструментів, таких як зелені кредити та інвестиції, дозволяє цим банкам залучати кошти в проекти, що сприяють розробці енергетичних технологій з мінімальним впливом на довкілля, впровадженню екологічного транспорту, раціональному використанню ресурсів та скороченню емісій шкідливих речовин. Ці заходи відіграють ключову роль у зменшенні екологічного впливу та підтримці розвитку стійких енергійних ресурсів, критично важливих для міжнародних зусиль зі зміни клімату.

Стратегія «зелених» банків спрямована на культивування екологічної свідомості в суспільстві, мотивуючи як окремих споживачів, так і компанії до обдуманих екологічних рішень, які впливають на довкілля. Завдяки відповідальним фінансовим стратегіям, ці банки не просто фокусуються на власному економічному успіху, але й підтримують гармонійний розвиток економіки, що охоплює екологічні, соціальні та економічні аспекти сталості [67].

«Зелений» банкінг охоплює два основних напрямки, які взаємопов'язані в процесі забезпечення екологічно стійкого фінансування та діяльності:

1. Внутрішнє зелене банкінг: Цей напрямок зосереджений на зниженні екологічного впливу самої банківської операції. Банки впроваджують заходи для оптимізації своїх процесів та повсякденної роботи, що включає ініціативи такі як зменшення використання паперу, створення систем рециклінгу відходів, використання енергії з відновлюваних джерел, а також імплементація екологічно чистих технологій у їх офісах та філіях. Вони також активно залучають співробітників до сталих практик через різні освітні програми.

2. Фінансування зелених проєктів: У цьому напрямку банки виступають як каталізатори для зовнішніх екологічних ініціатив, надаючи фінансування та інші фінансові послуги проєктам, які сприяють розвитку відновлювальної енергії, водоочищення, сталого сільського господарства, будівництва енергоефективних будинків та інших подібних проєктів. Цей підхід не тільки фокусується на зростанні «зеленої» економіки, а й спонукає інші галузі до прийняття екологічно сталих практик.

Об'єднуючи ці дві сфери діяльності, «зелені» банки стають ключовими учасниками у формуванні стійкої фінансової системи, сприяючи підвищенню екологічної обізнаності та підтримуючи ініціативи, які знижують екологічні ризики та покращують стан довкілля. [35].

«Зелений» банкінг займає важливе місце в структурі світової фінансової системи і вносить значний вклад у забезпечення сталого розвитку. Він включає використання двох основних категорій:

1. «Зелені» позики на фінансування проєктів, які зосереджені на екологічних ініціативах, таких як будівництво екологічно чистої інфраструктури або

проекти, спрямовані на очищення та консервацію природного середовища. Ці позики, як правило, мають тривалі терміни погашення, що відповідає довгостроковому характеру впливу цих проектів на довкілля.

2. «Зелені» облигації - фінансові інструменти, такі як кліматичні облигації, блакитні облигації для проектів, пов'язаних з водними ресурсами, лісові облигації тощо. Облигації випускаються з метою привернення капіталу для фінансування проектів, які мають значний позитивний вплив на екологічне середовище.

В результаті, «зелений» банкінг допомагає у формуванні збалансованого та сталого економічного росту, покращує якість життя та сприяє збереженню екологічного благополуччя в майбутньому [10].

Глобальне впровадження «зеленого» банкінгу вносить істотний вклад у розвиток «зеленої» економіки. Цей підхід включає широкий спектр фінансових інструментів, таких як кредитні ресурси для екологічних програм, впровадження «зелених» технологій, створення сталих продуктів, та розширення екологічної діяльності у банківському секторі. В Україні також робляться кроки до інтеграції «зеленого» банкінгу у національну банківську систему, але процес цей поки що не настільки розвинений, як у деяких інших країнах. Варто відзначити, що українські банки грають важливу роль у підтримці економічних та соціальних ініціатив, що спрямовані на екологічне оновлення країни. Використання різноманітних фінансових інструментів, які демонструються світовим досвідом у сфері «зеленого» банкінгу, може бути успішно застосоване в Україні, враховуючи значну роль банків у фінансовій інфраструктурі країни. Це включає фінансування проектів, пов'язаних з відновлюваною енергією, ініціативи в сфері енергоефективності, кредитування на придбання екологічно чистих товарів та послуг, а також інвестиції в інфраструктуру, спрямовані на скорочення емісії шкідливих речовин. Розвиток «зеленого» банкінгу може значно посилити сталий розвиток України, знизити екологічний вплив та підвищити рівень екологічної освіти та свідомості населення. [11].

Український «зелений» банкінг становить собою фінансовий підхід, який інтегрує принципи сталого розвитку у банківські операції та інвестиційні

стратегії. Основною метою «зеленого» банкінгу є сприяння екологічно чистим та енергоефективним проектам, що може включати фінансування відновлюваних джерел енергії, проекти енергоефективності будівель та підтримку сталого сільського господарства. Банки, що практикують «зелений» банкінг, часто впроваджують критерії оцінки екологічного ризику, які використовуються при прийнятті рішень про кредитування та інвестиції. Це включає оцінку потенційного впливу інвестиційних проектів на навколишнє середовище та визначення тих, які сприяють зниженню викидів парникових газів.

В Україні «зелений» банкінг знаходиться на етапі розвитку, з посиленням уваги до національних та міжнародних екологічних стандартів. Важливим аспектом є впровадження Зеленого фонду України, який стимулює фінансові інститути до більш активної участі в фінансуванні екологічно чистих проектів. Державні ініціативи та співпраця з міжнародними фінансовими організаціями, такими як Європейський банк реконструкції та розвитку, сприяють розширенню «зеленого» банкінгу в Україні, створюючи нові можливості для сталого фінансування [12].

Розвиток «зеленого» банкінгу в Україні вимагає ретельного впровадження систематизованих дій. Існуючі фінансові інструменти потребують подальшого розширення та активізації, що повинно стати ключовим елементом в поглибленні екологічного фінансування на національному рівні.

На початковому етапі необхідні законодавчі реформи, які передбачають створення та впровадження спеціалізованих законів, спрямованих на регулювання пільгового «зеленого» кредитування та мотивацію фінансових установ до використання більш вигідних умов для екологічних проектів. Наступний крок зосереджений на інформаційних кампаніях, спрямованих на популяризацію «зеленого» банкінгу серед банківських установ та широкої громадськості, підкреслюючи його переваги та можливості. Третій аспект включає надання підтримки та освіти, де фінансові організації отримують необхідну допомогу у використанні нових фінансових інструментів через організацію тренінгів та консультування від експертів. Четвертий етап обумовлює створення партнерства між державними структурами та

банківськими установами для спільної реалізації екологічних проектів, що зміцнює міжсекторальну співпрацю. Останній аспект вимагає від банків застосування інноваційних технологій для поліпшення доступності та зручності "зелених" фінансових послуг.

Ці дії мають на меті створити умови, що забезпечать ефективне залучення як бізнесу, так і приватних інвесторів до екологічно спрямованих ініціатив, сприяючи захисту довкілля та сталому розвитку в країні.

1.3. Перспективи розвитку «зеленого» банкінгу в Україні

Актуальність розвитку «зеленого» фінансування в Україні збільшується на тлі глобальних екологічних викликів, що посилюють необхідність в інвестиціях в екологічно орієнтовані проекти. Наразі в країні спостерігається зростання зацікавленості у цій сфері, що відображається у збільшенні екологічних ініціатив від місцевих компаній та громадських організацій, що усвідомлюють важливість таких заходів для сталого розвитку.

Уряд України офіційно зобов'язався досягти вуглецевої нейтральності до 2050 року, що створює міцний фундамент для розвитку зеленого фінансування. Це включає випуск зелених облігацій, які вже знайшли своє місце в законодавстві і мають великий потенціал для залучення капіталу в проекти, що спрямовані на екологічні заходи. Незважаючи на певні затримки в їх імплементації, ці облігації демонструють готовність країни до розширення «зеленого» фінансування, що може стати важливим інструментом для приваблення інвесторів у стійкі проекти та вирішення екологічних проблем.

«Зелений парадокс» висвітлює потенційні недоліки податків на екологію, які хоча й спрямовані на скорочення використання викопних палив в майбутньому, можуть призвести до підвищення забруднення в короткостроковій перспективі. В Україні застосування такої політики є обмеженим через слабку адаптацію цих теорій. Натомість, багато розвинених країн та держав Європейського Союзу ефективно використовують податкові інструменти для досягнення екологічних цілей, включаючи політику покарання та розвиток

проектів на підтримку сталого розвитку. Країни Балтії, наприклад, розробили продуктивну систему екологічного оподаткування, яка забезпечує захист природних ресурсів. Загалом, існує близько 500 видів екологічних податків на глобальному рівні, кожен з яких впроваджується з метою мінімізації впливу на довкілля.

Імплементация «зеленої» концепції в Україні через банківський сектор є стратегічним напрямком, який сприяє стійкому розвитку та екологічній відповідальності в умовах глобальних кліматичних викликів. У цьому контексті, банки відіграють ключову роль у фінансуванні проєктів, що спрямовані на зниження впливу на довкілля, оптимізацію використання природних ресурсів та підвищення енергоефективності.

Українські банки впроваджують «зелені» фінансові інструменти, такі як зелені облігації та кредити, що мають за мету підтримку проєктів у сферах відновлювальної енергетики, сталого землекористування та очищення води. Ці інструменти забезпечують не тільки необхідні інвестиції, але й сприяють формуванню відповідального ставлення до довкілля серед бізнес-спільноти. Важливим аспектом є розробка та імплементация корпоративних стандартів сталого розвитку. Банки активно інтегрують ESG (екологічні, соціальні та управлінські) критерії в свої внутрішні політики та процедури ризик-менеджменту. Така інтеграція дозволяє банкам не тільки знижувати потенційні екологічні ризики, але й залучати інвестиції від глобальних фондів, які враховують критерії сталості при виборі інвестиційних об'єктів.

Розвиток інноваційних технологій, що допомагають банкам зменшувати власний вуглецевий слід. Це включає використання цифрових технологій для оптимізації процесів та ресурсів, введення програм енергозбереження у власних офісах та заохочення клієнтів до використання електронних сервісів, що знижує загальний вплив на довкілля. Крім того, українські банки здійснюють активну співпрацю з державними органами у формуванні законодавчої бази, яка сприяє розвитку «зеленої» економіки. Це включає підтримку політики, яка спрямована на створення стимулів для розвитку відновлюваних джерел енергії, підвищення стандартів будівництва, та реалізацію проєктів у сфері сталого розвитку [13]

У 2019 році загальний обсяг «зелених» кредитів, виданих банківськими установами по всьому світу, досяг 6,8 мільярдів доларів. Це підкреслює значний ріст популярності та впровадження «зелених» кредитних продуктів у фінансовому секторі. Сьогодні ці продукти охоплюють широкий спектр екологічних ініціатив, включно з кредитуванням будівництва екологічно чистих житлових об'єктів, проектів відновлюваних джерел енергії, «зеленого» транспорту та наданням автомобільних кредитів, а також випуском кліматичних кредитних карток. Це свідчить про розширення сфери «зеленого» фінансування, що підтримує сталий розвиток та впровадження екологічних стандартів у фінансовій діяльності [14].

У період з 2019 по 2023 роки світовий банківський сектор значно розширив видання «зелених» кредитів, що є відображенням зростаючої уваги до екологічної стійкості та впровадження принципів сталого розвитку. Цей тренд був частково викликаний глобальними кліматичними зобов'язаннями, такими як Паризька угода, та підвищеною вимогою до корпоративної відповідальності. «Зелені» кредити спрямовані на фінансування проектів, які сприяють енергетичній ефективності, використанню відновлювальних джерел енергії, збереженню біорізноманіття, раціональному використанню водних ресурсів та іншим природоохоронним ініціативам.

Протягом вказаного періоду спостерігався значний ріст кількості «зелених» облігацій, які банки випускали для залучення капіталу на зелені проекти. За даними Міжнародного союзу зеленого фінансування, загальний обсяг зелених облігацій і кредитів зростав щорічно, підкріплюючи зростання інтересу інвесторів до стійких інвестицій. Інновації в цьому сегменті також включали розробку стандартів та рейтингів для «зелених» кредитів, що допомагають інвесторам оцінювати ступінь "зеленості" проектів і відповідно керувати ризиками.

Важливим аспектом розвитку «зелених» кредитів у цей період була їх географічна диверсифікація. Починаючи з розвинених країн, як-от країни Європейського Союзу, які традиційно були лідерами у фінансуванні стійкості, тенденція поширилася на ринки, що розвиваються, включаючи країни Азії та

Латинської Америки. Це розширення було частково стимульоване зростанням локального інтересу до зелених інвестицій та необхідністю вирішення місцевих екологічних проблем.

Розвиток «зелених» кредитів також супроводжувався викликами, зокрема необхідністю уніфікації стандартів оцінки та відслідковування ефективності проектів. Забезпечення прозорості та відповідальності у використанні коштів було критичним для підтримки довіри інвесторів і сприяння довгостроковому залученню капіталу в «зелені» ініціативи [15].

Асоціація банків Індії характеризує «зелений» банкінг як традиційну банківську модель, яка інтегрує соціальні, екологічні та екологічні фактори з метою захисту довкілля та збереження природних ресурсів. Ця концепція включає ряд стійких практик та ініціатив, спрямованих на зменшення екологічного впливу банків, сприяння екологічно чистим інвестиціям та підвищення загальної стійкості в секторі. Згідно з ІВА, зелений банкінг передбачає перетворення внутрішніх процесів, фізичної та IT-інфраструктури банків на максимально дружні до довкілля. Цей підхід також включає оцінку екологічних ризиків, пов'язаних з банківською діяльністю, та фінансування проектів, які мають позитивний вплив на довкілля.

Зелений банкінг, за визначенням Фінансової ініціативи Програми ООН з навколишнього середовища (UNEP-FI), спрямований на інтеграцію принципів сталого розвитку в основні стратегії, процеси прийняття рішень, кредитування та інвестиції банків. В рамках цієї ініціативи банки вживають заходів для узгодження своєї діяльності з Цілями сталого розвитку ООН та міжнародними домовленостями, такими як Паризька угода щодо клімату.

В рамках сучасних економічних дискусій часто виникають питання про відмінності між стійким банкінгом та зеленим банкінгом. Стійкий банкінг — це широкий підхід, який включає інтеграцію соціальних, економічних та екологічних аспектів у банківську діяльність. Цей підхід спрямований на досягнення довгострокової стійкості, охорону природних ресурсів, підтримку соціальної справедливості та забезпечення економічної стабільності через відповідальні інвестиції та фінансування.

Зелений банкінг, у свою чергу, є складовою стійкого банкінгу, яка зосереджена переважно на екологічних аспектах. Цей напрямок включає фінансування проектів, що мають на меті зменшення впливу на довкілля, таких як відновлювані джерела енергії та проекти з енергоефективності, а також промоцію практик, що сприяють збереженню біодиверситету та зниженню забруднення [16].

Зелені облігації становлять один із ключових інструментів зеленого фінансування і відіграють важливу роль у мобілізації коштів для екологічних і сталих проектів. Ці облігації забезпечують капітал для проектів, які мають позитивний вплив на довкілля, таких як відновлювана енергія, підвищення енергоефективності, управління водними ресурсами та збереження біодиверситету. Випуск зелених облігацій зазвичай супроводжується строгими критеріями, які забезпечують, що залучені кошти використовуються на екологічно спрямовані проекти. Інвестори в зелені облігації також отримують додаткову вигоду у вигляді звітності про екологічні вигоди проектів, які вони фінансують, що дозволяє їм відстежувати вплив своїх інвестицій на довкілля. З ростом глобальної уваги до зміни клімату і сталого розвитку, ринок зелених облігацій значно розширився. Це зумовлено, зокрема, інтересом інвесторів, які все більше вимагають прозорих і відповідальних інвестиційних можливостей.

Ринок зелених облігацій з 2019 по 2023 рік продемонстрував значне зростання. У 2019 році світовий обсяг випуску зелених облігацій становив 257.7 мільярдів доларів, що було рекордним показником на той час. Згодом, попри виклики, пов'язані з пандемією COVID-19, ринок продовжував рости, а обсяг випуску зелених облігацій збільшився в першій половині 2021 року до 227.8 мільярдів доларів, що майже вдвічі перевищило показники першої половини 2020 року. 2022 рік став свідком досягнення ринком зелених облігацій віхи в 2 трильйони доларів за всю історію їх випуску, підтверджуючи зростаючу роль зеленого фінансування у глобальній боротьбі зі зміною клімату.

У 2023 році обсяги випуску зелених облігацій продовжили рекордний ріст, досягнувши 351 мільярд доларів у першій половині року, що стало найвищим показником за півріччя. Ринок зелених облігацій відповідає ключовим

глобальним вимогам у сфері сталого розвитку та постійно адаптується до змінюваних регуляторних умов, зокрема з урахуванням нових стандартів ЄС зі зелених облігацій [18].

Зелені інвестиційні рахунки та зелені інвестиційні портфелі є ключовими компонентами сфери сталого інвестування, орієнтовані на підтримку екологічно відповідальних проектів і компаній. Ці інструменти дозволяють інвесторам спрямовувати капітал в ініціативи, які не тільки приносять фінансовий прибуток, але й сприяють збереженню довкілля та соціальній відповідальності. Зелені інвестиційні рахунки — це спеціалізовані рахунки, які використовуються для інвестування в «зелені» активи, такі як зелені облігації, акції компаній, що займаються відновлювальною енергією, або інші фінансові інструменти, що відповідають критеріям сталості. Такі рахунки можуть пропонувати податкові пільги або інші стимули, спрямовані на просування екологічних інвестицій. Зелені інвестиційні портфелі — це колекції інвестиційних активів, керовані таким чином, щоб їхня загальна віддача сприяла екологічній стійкості. Такі портфелі зазвичай включають акції, облігації та інші активи, які відповідають визначеним критеріям екологічної відповідальності та соціальної стійкості. Менеджмент таких портфелів вимагає ретельного вибору активів з урахуванням їхнього потенційного впливу на довкілля та суспільство. Обидва ці інструменти відіграють важливу роль у зміцненні екологічної стійкості та сприянні переходу до економіки з низьким вмістом вуглецю. Інвестори, які використовують зелені інвестиційні рахунки та портфелі, можуть бути впевнені, що їхні кошти використовуються для підтримки проектів та компаній, які відповідають високим екологічним стандартам [19].

Інвестиційна корпорація OpenInvest, заснована у 2015 році, є інвестиційною корпорацією, яка спеціалізується на створенні інвестиційних портфелів з акцентом на екологічні, соціальні та управлінські (ESG) стандарти. Компанія використовує технології для персоналізації портфелів інвесторів з урахуванням їхніх цінностей та цілей у сфері сталого розвитку. У червні 2021 року J.P. Morgan оголосила про покупку OpenInvest, але компанія зберегла свою

марку та інтегрувалася в пропозиції приватного банку та управління активами J.P. Morgan [20].

Зелене кредитування у сільському господарстві стає все більш важливим інструментом для стимулювання практик сталого розвитку в аграрній сфері. Цей вид кредитування спрямований на підтримку проектів, які сприяють ефективному використанню ресурсів, зменшенню впливу на довкілля та підвищенню адаптивності до змін клімату. Зелені кредити можуть фінансувати впровадження інноваційних технологій, таких як точне землеробство, органічне фермерство, системи зрошення, що зберігають воду, а також проекти з відновлювальної енергії. Використання цих підходів дозволяє фермерам не тільки підвищувати свою продуктивність, але й сприяє збереженню природних ресурсів та зміцненню екологічної стійкості сільськогосподарських систем. [21].

Для ефективного застосування інструментів зеленого фінансування важливо враховувати наступні аспекти: по-перше, чітке визначення критеріїв та стандартів сталості для фінансованих проектів. По-друге, забезпечення прозорості та звітності у використанні коштів, що дозволяє інвесторам відстежувати вплив своїх інвестицій на довкілля. По-третє, розробка фінансових інструментів, які відповідають потребам різних груп інвесторів, забезпечуючи їх залучення та підтримку. Нарешті, співпраця між урядами, фінансовими інститутами та іншими зацікавленими сторонами для створення сприятливого регуляторного та економічного середовища. [21].

Світова практика зеленого кредитування зазнає значного розвитку, оскільки уряди та фінансові інститути збільшують свої інвестиції у сталі проекти для боротьби з кліматичними змінами. Це включає фінансування проектів у сферах відновлюваної енергії, зменшення викидів вуглецю та стійкого землекористування. Банки та інші фінансові організації розробляють інструменти зеленого фінансування, які сприяють екологічному інноваційному розвитку. Важливим аспектом також є міжнародна співпраця та обмін досвідом для розробки ефективних моделей і механізмів зеленого фінансування.

Зелене кредитування та зелений банкінг стають все більш поширеними як у світі, так і в Україні, під впливом глобальної необхідності вирішення кліматичних змін. Зелені фінансові інструменти, такі як зелені облігації та кредити, допомагають мобілізувати капітал для екологічно стійких проєктів, що сприяють відновлювальній енергетиці та раціональному використанню ресурсів. В Україні розвиток зеленого банкінгу відбувається під впливом європейських ініціатив та місцевих реформ, спрямованих на залучення інвестицій в енергетичний сектор та стале ведення господарства.

Висновки до розділу 1

Аналіз концепції «зелених» фінансів у наукових публікаціях виявляє зростаючий інтерес до екологічно стійких інвестиційних практик. Вчені акцентують на необхідності інтеграції екологічних, соціальних та управлінських критеріїв в оцінку інвестиційних ризиків та можливостей. Дослідження підкреслюють важливість прозорості, регулювання і стандартизації у зелених фінансах для залучення інвестицій та впливу на сталий розвиток. Це включає аналіз ефективності зелених облігацій, кредитів та фондів, оцінюючи їх вплив на досягнення глобальних екологічних цілей.

Розвиток «зелених» фінансів в Україні починає набирати обертів, особливо у контексті євроінтеграційних процесів і необхідності модернізації енергетичної інфраструктури. Уряд України спільно з міжнародними фінансовими організаціями впроваджує проєкти, які спрямовані на підтримку відновлювальної енергетики, енергоефективності та екологічного відновлення. Зелене фінансування в країні також включає випуск зелених облігацій та розвиток зеленого банкінгу, що відкриває нові можливості для інвесторів та сприяє сталому розвитку.

Для ефективного впровадження механізму «зеленого» банкінгу на українському ринку необхідно зосередитися на декількох ключових аспектах. Перш за все, потрібно створити чіткі регуляторні рамки, що визначатимуть критерії та стандарти для зелених фінансових продуктів. Також важливою є

підтримка з боку уряду через податкові стимули та інвестиційні субсидії для зелених проектів. Необхідно розробити програми освіти та підвищення обізнаності серед населення та бізнесу про переваги зеленого банкінгу. Нарешті, співпраця між банками, розробниками технологій та іншими зацікавленими сторонами буде ключовою для впровадження інноваційних зелених фінансових продуктів і послуг.

Впровадження зеленого банкінгу в Україні вимагає стратегічного підходу та активної участі держави, банківського сектору та споживачів. Основні кроки включають розробку законодавчих норм та стимулів для зелених інвестицій, впровадження технологічних інновацій для підвищення енергоефективності банківських операцій, а також створення інформаційних кампаній для підвищення обізнаності громадськості щодо переваг зеленого банкінгу. Зусилля в цьому напрямку допоможуть інтегрувати екологічні стандарти у фінансову систему країни, сприяючи сталому розвитку.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЮ АТ КБ «ПРИВАТБАНК»

2.1. Загальна характеристика та позиція АТ КБ «ПриватБанк»

АТ КБ «ПриватБанк» виступає як універсальний банк, який зосереджений на роздрібному сегменті ринку і активно розвиває послуги для малого та середнього бізнесу, а також обслуговує корпоративні клієнти. Банк веде свою діяльність на підставі ліцензії Національного банку України, отриманої у березні 1992 року. За інформацією станом на 31 грудня 2022 року, банк має 8 філій та 1200 відділень по всій Україні, а також одну філію на Кіпрі. Це зменшення з 20 філій і 1475 відділень, що були відзначені у звіті на 31 грудня 2021 року, свідчить про оптимізацію мережі відділень банку протягом року.

Органи управління Банку наведені на рис. 2.1.

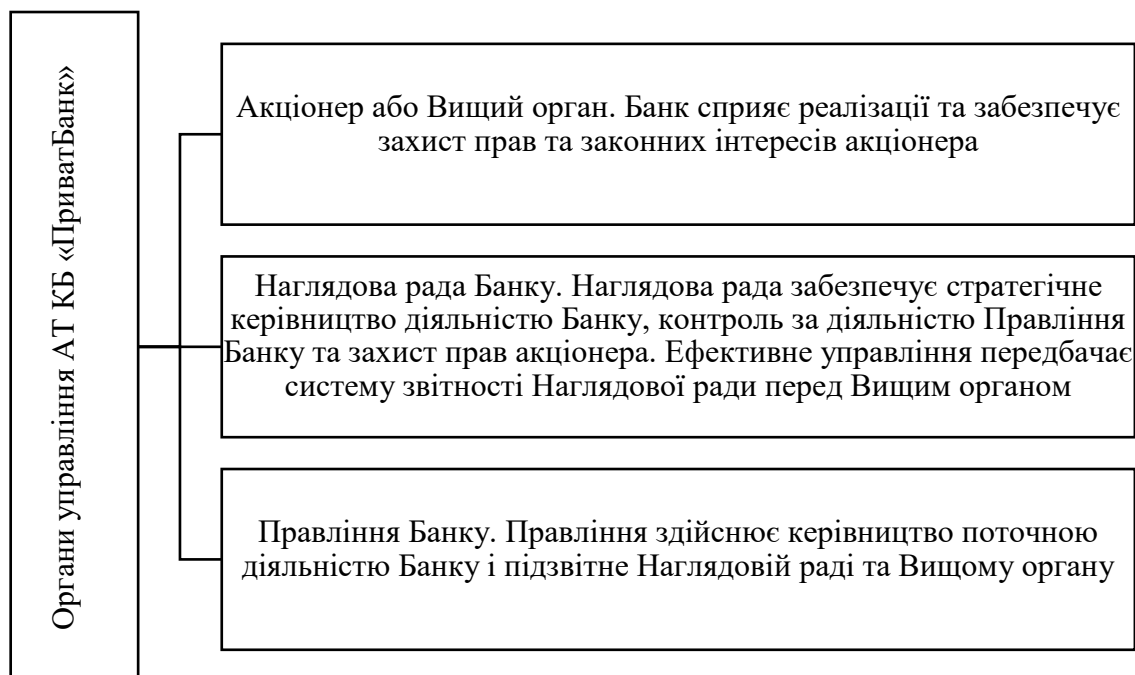

Рис. 2.1 – Органи управління АТ КБ «ПриватБанк»

Кабінет Міністрів України, розташований за адресою: м. Київ, вул. Грушевського, буд. 12/2, є єдиним акціонером банку, володіючи стовідсотковою часткою акцій. Право власності на акції банку було передано державі в особі Міністерства фінансів України 21 грудня 2016 року, що відбулося на підставі

статті 41.1 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» та постанови Кабінету Міністрів України № 961 від 18 грудня 2016 року, яка була зосереджена на забезпеченні стабільності фінансової системи. З кінця квітня 2019 року власником банку офіційно стає Кабінет Міністрів України.

У структурі управління банком функціонує Наглядова рада, до якої входять декілька ключових комітетів: Комітет з питань аудиту, Комітет з питань ризиків, Комітет з питань корпоративного управління, винагород та призначень, Комітет з питань технологій, даних та інновацій, та Комітет з питань стратегії і трансформації. Створення цих комітетів, їхні функції та вимоги до членів детально регулюються Статутом Банку, Положенням про Наглядову раду та окремими Положеннями для кожного з комітетів. Ця структура забезпечує стратегічне управління та контроль за діяльністю фінансової установи, спрямовуючи її на досягнення довгострокових цілей.

У 2022 році, попри виклики воєнного стану, ПриватБанк продовжив оптимізацію своєї організаційної структури у відповідності до прийнятої Стратегії розвитку. Серед ключових змін відбулося реорганізація регіональної мережі, що включала перехід балансів та клієнтів філій на баланс Головного офісу. Також були зміни у структурі Головного офісу: створені нові посади Членів Правління та нові підрозділи, переглянуті внутрішні структури і підпорядкованість деяких відділів.

Згідно з Статутом АТ КБ «ПриватБанк», що було затверджено Національним банком України 11 червня 2018 року, основною метою діяльності банку є здійснення банківської діяльності з метою отримання прибутку, який спрямовується на власний розвиток та в інтересах власника, що в цьому випадку є держава.

У контексті військового конфлікту з Росією, в березні 2022 року рейтингові агентства Fitch Ratings та Moody's переглянули суверенний рейтинг України та рейтинги банківської системи. Зниження рейтингів відбулося через підвищені ризики, пов'язані з фінансовою, макроекономічною та політичною стабільністю в Україні, що підкреслює значний вплив воєнних дій на функціонування банківської системи країни [24].

Таблиця 2.1 – Рейтинги АТ КБ «Приватбанк»

<u>Standard Rating</u>	
Довгостроковий рейтинг за національною шкалою	uaAA
Короткостроковий кредитний рейтинг	uaK1
Рейтинг депозитів	ua.1
<u>Fitch Ratings</u>	
Довгостроковий рейтинг за національною шкалою	AA (ukr)/Stable
Рейтинг стійкості	ccc-
Довгостроковий рейтинг РДЕ в іноземній валюті	CCC-
Довгостроковий рейтинг РДЕ в національній валюті	CCC
Короткостроковий рейтинг РДЕ в іноземній валюті	C
Рейтинг підтримки	WD
Рівень підтримки довгострокового РДЕ	WD
<u>Moody's</u> (рейтинги визначаються на основі публічної інформації)	
Базова оцінка кредитоспроможності (BCA)	ca
Скоригована базова оцінка кредитоспроможності (Adjusted BCA)	ca
Довгострокові депозити (іноземна валюта)	Сaa3
Довгострокові депозити (національна валюта)	Сaa3
Довгострокова оцінка ризику контрагента	Сaa3(cr)
Довгостроковий рейтинг ризику контрагента (іноземна валюта)	Сaa3
Довгостроковий рейтинг ризику контрагента (національна валюта)	Сaa3

У серпні 2022 року агентство Fitch Ratings підтвердило деякі рейтинги державних та приватних банків України, проте також знизило рейтинг стійкості для декількох банківських установ, оцінивши підвищені ризики, пов'язані з операційним середовищем та суверенними ризиками, що виникли в результаті військових дій. Це відображення більшої невизначеності у функціонуванні банківської системи внаслідок воєнного стану.

На додаток, у лютому 2023 року агентство Moody's внесло зміни до рейтингів п'яти українських банків, що відбулося на тлі продовження військового конфлікту з Росією. Зміни рейтингів були викликані прогнозами довгострокових викликів для економіки та фінансової системи України, зокрема, через втрати інфраструктури, перервані логістичні та виробничі ланцюжки, а також через загальну нестабільність, яка впливає на банківський сектор. [24].

2.2. Аналіз кредитного портфелю АТ КБ «ПриватБанк»

Кредитний портфель є ключовим елементом активів будь-якого банку, відіграючи вирішальну роль у його фінансовій стабільності та прибутковості. Відмінності між кредитним портфелем і власними активами банку вимагають від фінансової установи особливої уваги до аналізу та управління ризиками. Наприклад, в «ПриватБанку» структура та якість кредитного портфеля потребують постійного моніторингу та оцінки великих кредитних проектів, що дозволяє своєчасно виявляти та коригувати відхилення від кредитної політики. Важливим аспектом у цьому контексті є регулярний аналіз змін у кредитному портфелі, результати якого можуть бути відображені на діаграмах та графіках для кращого візуального сприйняття та більш глибокого розуміння динаміки та основних трендів.

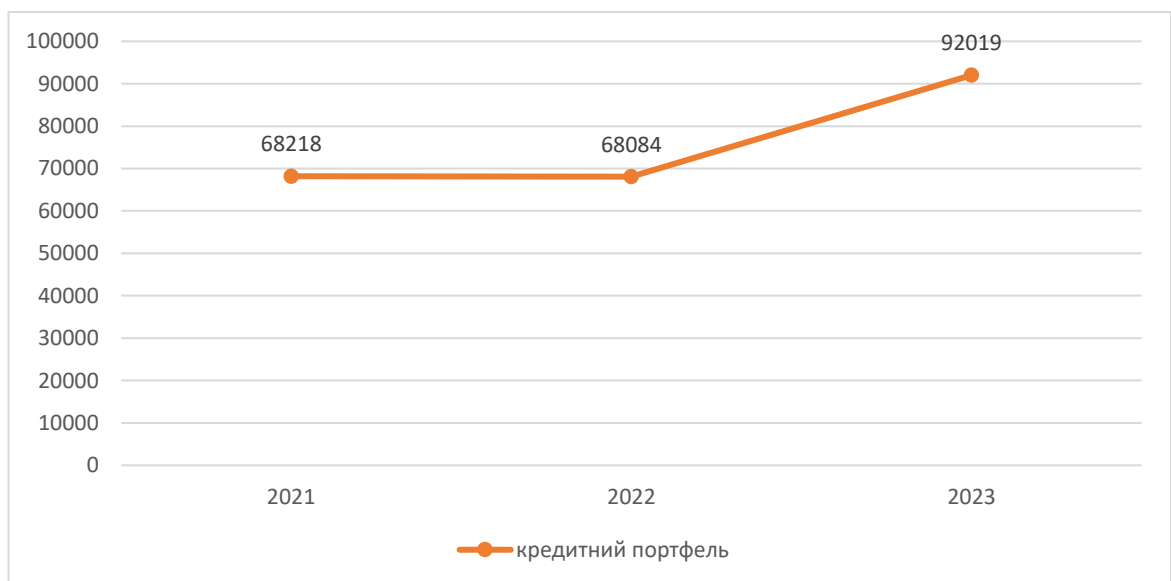

Рис. 2.2 – Динаміка кредитного портфелю АТ КБ «ПриватБанк»

На рис. 2.2 можна побачити, що обсяг кредитного портфеля банку зазнавав постійного зростання з року в рік. Чистий кредитний портфель залишався відносно стабільним у період з 2021 по 2022 рік, з незначним коливанням з 68218 млн грн до 68084 млн грн. Це свідчить про збереження стабільності у кредитних операціях банку незважаючи на можливі економічні виклики та зміни у ринкових умовах.

Різкий стрибок чистого кредитного портфелю до 92019 млн грн у 2023 році показує значне зростання кредитування. Це може бути пов'язано з підвищеним попитом на кредити, поліпшенням економічних умов або результатом агресивнішої кредитної політики банку для стимулювання росту. Збільшення резервів під кредитні збитки, яке могло відбутися у цей період, свідчить про обережний підхід банку до управління ризиками. Банк продовжує зосереджувати увагу на якості кредитного портфелю та мінімізації потенційних збитків. Економічні та політичні події, такі як глобальні фінансові кризи, регіональні конфлікти чи значні законодавчі зміни, можуть мати великий вплив на кредитні портфелі. Активність у різних секторах економіки, зміна споживацьких настроїв та інвестиційних трендів також відіграють важливу роль.

З огляду на ріст у 2023 році, банк може розглядати можливості для подальшого розширення кредитування, особливо у секторах, що демонструють стабільність та ріст. Це також може включати в себе інноваційні фінансові продукти та послуги, що забезпечують відповідність до змінюваних вимог споживачів і ринкових умов.

Аналіз кредитного портфеля вимагає детального вивчення структури ризикових груп, оцінки ступеня захищеності кредитів та характеристик кредитних операцій. Особливу увагу приділяється кожній групі та сегменту портфеля, що дозволяє оптимізувати управління ризиками та підвищити ефективність кредитування. Ці дії спрямовані на підтримку фінансової стабільності та розвитку банку, забезпечуючи при цьому його відповідність сучасним викликам економічного середовища.

Обсяг кредитів кредитного портфелю за групами буде в табл. 2.2. Протягом звітних років загальний обсяг кредитів та авансів клієнтам зріс з 242568 млн грн у 2021 році до 274917 млн грн у 2023 році. Це свідчить про збільшення кредитування клієнтів, що може відображати позитивний економічний розвиток та розширення банківської діяльності. Кредити МСП зросли значно з 11903 млн грн у 2021 році до 25454 млн грн у 2023 році, що підкреслює фокус банку на підтримці малого та середнього бізнесу. Споживчі кредити зазнали великих коливань, але в цілому збільшилися з 5343 млн грн у

2021 році до 9751 млн грн у 2023 році. З іпотечними кредитами сталося скорочення у 2022 році, однак у 2023 році вони також відновили зростання.

Таблиця 2.2 – Кредити та аванси клієнтам АТ КБ «ПриватБанк»

У мільйонах українських гривень	31 грудня 2021	31 грудня 2022	31 грудня 2023	Абсолютне відхилення 2023 /2021	Відносне відхилення 2023/2021, %
Кредити та дебіторська заборгованість за фінансовим лізингом, що управляються як окремих портфель	163513	167931	170042	6529	103,99
Кредити юридичним особам	4091	5340	6386	2295	156,10
Кредити фізичним особам - кредитні картки	45314	46593	54500	9186	120,27
Кредити фізичним особам - іпотечні кредити	9858	3912	5618	-4240	56,99
Кредити фізичним особам - споживчі кредити	5343	3880	9751	4408	182,50
Кредити фізичним особам - кредити на придбання автомобіля	394	328	885	491	224,62
Кредити фізичним особам - інші кредити	83	26	13	-70	15,66
Кредити підприємствам малого та середнього бізнесу (МСП)	11903	21311	25454	13551	213,85
Дебіторська заборгованість за фінансовим лізингом - фізичні особи	735	364	147	-588	20,00
Дебіторська заборгованість за фінансовим лізингом - юридичні особи	267	162	102	-165	38,20
Дебіторська заборгованість за фінансовим лізингом - підприємства малого та середнього бізнесу (МСП)	1067	649	560	-507	52,48
Всього кредитів та авансів клієнтам, загальна сума	242568	250496	274917	32349	113,34
Мінус: резерв під очікувані кредитні збитки	-174350	-182412	-182898	-8548	104,90
Всього кредитів та авансів клієнтам	68218	68084	92019	23801	134,89

Обсяг кредитування за допомогою кредитних карток стабільно зростає, досягнувши 54500 млн грн у 2023 році, що вказує на високий попит та довіру клієнтів до продуктів банку в цій категорії. Збільшення резервів під очікувані кредитні збитки з (174350) млн грн у 2021 році до (182898) млн грн у 2023 році

може відображати більш консервативний підхід у управлінні кредитними ризиками або реагування на економічну невизначеність.

Незважаючи на воєнний стан у 2022 році, попит на деякі види кредитів не тільки не зменшився, але й збільшився порівняно з попередніми роками. Обсяг кредитів, наданих юридичним особам, зріс на 1249 мільйонів гривень у порівнянні з 2021 роком. З іншого боку, обсяг іпотечних кредитів зменшився на 5949 мільйонів гривень у порівнянні з попереднім роком.

Станом на кінець 2022 року, ПриватБанк класифікував окремий портфель кредитів, який включав невикористані кредити, видані до 19 грудня 2016 року. Ці кредити оцінювались як маючі спільні показники кредитного ризику, незалежно від їх галузевої належності чи напрямку комерційної діяльності на момент надання. Загальний резерв, відведений банком для покриття потенційних кредитних втрат за цими кредитами, склав 167 435 мільйонів гривень, що свідчить про збільшення на 5 113 мільйонів гривень у порівнянні з попереднім роком. Протягом 2022 року банк також провів додаткові дії з дебетування коштів на суму 44 мільйони гривень на користь рекапіталізації, що значно менше, ніж 1 744 мільйони гривень у 2021 році, продовжуючи при цьому вживати заходів щодо погашення зобов'язань за рекапіталізацію.

За період з 2019 по 2021 рік структура кредитного портфелю КБ «ПриватБанк» продемонструвала певну стабільність у розподілі позик. Кредити на кредитні картки, які складають основну частину портфелю, становили 58,86% у 2021 році та 57,25% у 2022 році. Частка кредитування малих та середніх підприємств (МСП) також показала невелике зростання: з 5,31% у 2021 році до 6,56% у 2022 році. Протягом аналізованого періоду з 2019 по 2021 рік ці показники залишалися відносно стабільними, складаючи близько 15%, однак у 2022 році відзначено зростання до 26,18% (табл. 2.3). Загальний обсяг кредитів та авансів клієнтам збільшився з 242568 млн грн у 2021 році до 274917 млн грн у 2023 році, що свідчить про активне зростання кредитних операцій банку.

Таблиця 2.3 – Структура кредитів за видами економічної діяльності
АТ КБ «ПриватБанк»

У мільйонах українських гривень	31 грудня 2021 р.		31 грудня 2022 р.		31 грудня 2022 р.	
	Сума	%	Сума	%	Сума	%
Кредити та дебіторська заборгованість за фінансовим лізингом, що управляються як окремий портфель	163513	67	167931	67	170042	62
Кредити фізичним особам	61727	25	55103	22	70767	26
Кредити юридичним особам та підприємствам малого та середнього бізнесу (МСП)						
Рослинництво	2988	1,2	12325	4,9	12025	4,4
Роздрібна торгівля	2889	1,2	3578	1,4	4120	1,5
Оптова торгівля	2377	1,0	2868	1,1	10330	3,8
Інфраструктура	1104	0,5	1206	0,5	1750	0,6
Виробництво товарів народного споживання	1985	0,8	2310	0,9	2700	1,0
Устаткування та обладнання	2700	1,1	3200	1,3	3800	1,4
Паливно-енергетичний комплекс	1845	0,8	2215	0,9	2500	0,9
Автомобільні дилери	1150	0,5	1230	0,5	1450	0,5
Харчова промисловість	462	0,2	614	0,2	3325	1,2
Послуги	1066	0,4	574	0,2	1472	0,5
Будівництво та нерухомість	764	0,3	512	0,2	1030	0,4
Інше АПК та пов'язані галузі	497	0,2	425	0,2	297	0,1
Торгівля сільськогосподарською продукцією	259	0,1	343	0,1	450	0,2
Металургійний комплекс	342	0,1	326	0,1	170	0,1
Будівельні матеріали	370	0,2	324	0,1	1125	0,4
Тваринництво	197	0,1	313	0,1	1700	0,6
Соціальний сектор	359	0,1	278	0,1	1250	0,5
Хімічний комплекс	170	0,1	162	0,1	850	0,3
Переробка сільськогосподарської продукції	89	0,0	151	0,1	105	0,0
Авіабудування	136	0,1	141	0,1	625	0,2
Фінансовий сектор	5	0,0	4	0,0	155	0,1
Автомобілебудування	2	0,0	1	0,0	48	0,0
Інше	497	0,2	110	0,0	600	0,2
Всього кредитів та авансів клієнтам, загальна сума	242568	100	250496	100	274917	100

Банк розширює свій кредитний портфель за різними секторами економіки, підкреслюючи його значний вплив на різні частини економіки. Значні обсяги кредитування спостерігаються у сферах послуг, будівництва та нерухомості, сільського господарства, та роздрібної торгівлі. Кредити фізичним особам значно зросли, особливо у 2023 році, що може бути пов'язано з розширенням споживчого кредитування та іпотечних кредитів. Подібним чином, сектори

послуг та будівництва також показали помітне збільшення, ймовірно завдяки економічному відновленню та ініціативам розвитку. Певні сектори, такі як фінансовий сектор, переробка сільськогосподарської продукції та хімічний комплекс, показали послідовне, але помірне зростання, що відповідає ширшим економічним тенденціям та попиту.

У 2022 році «ПриватБанк» також провів перегляд підходів до класифікації галузей економіки та напрямів комерційного кредитування. Це було зумовлено впровадженням нових сегментаційних підходів, що вимагало оновлення існуючих критеріїв і, відповідно, перекласифікації існуючих кредитів. Всі дані, що були актуальні станом на 31 грудня 2021 року, були переглянуті та оновлені згідно з новими визначеннями і критеріями у 2022 році.

У 2021-2022 роках відбувся процес значної фокусації кредитного портфеля АТ КБ «ПриватБанк» на різні сектори економіки та комерційні напрямки. Аналітичні дані свідчать, що домінуючу позицію у структурі кредитування займали кредити, керовані як самостійні портфелі, частка яких утримувалася на рівні 67% упродовж обох років. Питома вага кредитів, виданих приватним особам, склала 25% у 2021 році та знизилася до 22% у 2022 році та знов зросла до 26% у 2023 році. Значне зростання частки кредитів на розвиток рослинництва до 5% було зафіксовано у 2022 році. Інші сегменти кредитування залишалися менш ніж на 2%. На кінець 2022 року загальний обсяг кредитів, виданих десяти найбільшим клієнтам банку, за винятком окремо керованих портфелів, сягнув 2 240 мільйонів гривень, що складало 3% загальної суми кредитів. Резерви під потенційні кредитні втрати з цих кредитів на 31 грудня 2022 року зменшилися до 595 мільйонів гривень порівняно з 884 мільйонами гривень роком раніше.

2.3. Аналіз ефективності кредитного портфелю АТ КБ «ПриватБанк»

У сучасному світі банківські установи стикаються з великою нестабільністю, що обумовлена політичними, економічними кризами та військовими конфліктами. Особливо актуальним стає питання розвитку та удосконалення банківських систем для формування ефективного ринкового

механізму в Україні. Важливо відзначити критичну роль кредитного портфеля в банківській діяльності, оскільки кредитування не тільки сприяє збільшенню прибутковості банків, але й є значним джерелом їх доходів. Ефективне управління кредитним портфелем передбачає оцінку ризиків для забезпечення безпеки кредитних операцій і мінімізації потенційних фінансових втрат. Успіх кредитної стратегії банку потребує не тільки внутрішнього аудиту та аналізу, але й прозорого інформування всіх зацікавлених сторін про рентабельність кредитних ініціатив, що виступає як показник ефективності цих операцій.

Чистий прибуток банку стабільно зріс з 25515 млн грн у 2021 році до 35421 млн грн у 2023 році. Це свідчить про ефективність управління банком та його здатність адаптуватися до змін у ринкових умовах. Зростання прибутку може бути індикатором підвищення рентабельності банку, покращення управління ризиками та оптимізації витрат. Також це може вказувати на зростання доходів від основної діяльності, такої як кредитування та інші банківські послуги. Збільшення прибутку в умовах, що змінюються, може відображати стійкість банку до економічних коливань в Україні та світі, що є позитивним сигналом для інвесторів та клієнтів. Систематичне зростання прибутку також може відображати успіх стратегічних ініціатив банку, спрямованих на розширення портфелю послуг, залучення нових клієнтів, інновації у фінансових продуктах та підвищення клієнтського досвіду. (рис. 2.3). В умовах триваючого воєнного конфлікту, АТ КБ «ПриватБанк» зіткнувся з викликами, що значно вплинули на його фінансові показники. Реакцією банку на ці обставини стало впровадження низки заходів для зменшення фінансового навантаження на клієнтів, включаючи призупинення виплати відсотків, реструктуризацію кредитів та збереження рівнів кредитних залишків.

Особливо важливим кроком стало створення резервів на загальну суму 9.4 мільярда гривень для покриття потенційних кредитних ризиків, зокрема у регіонах, що потерпають від бойових дій.

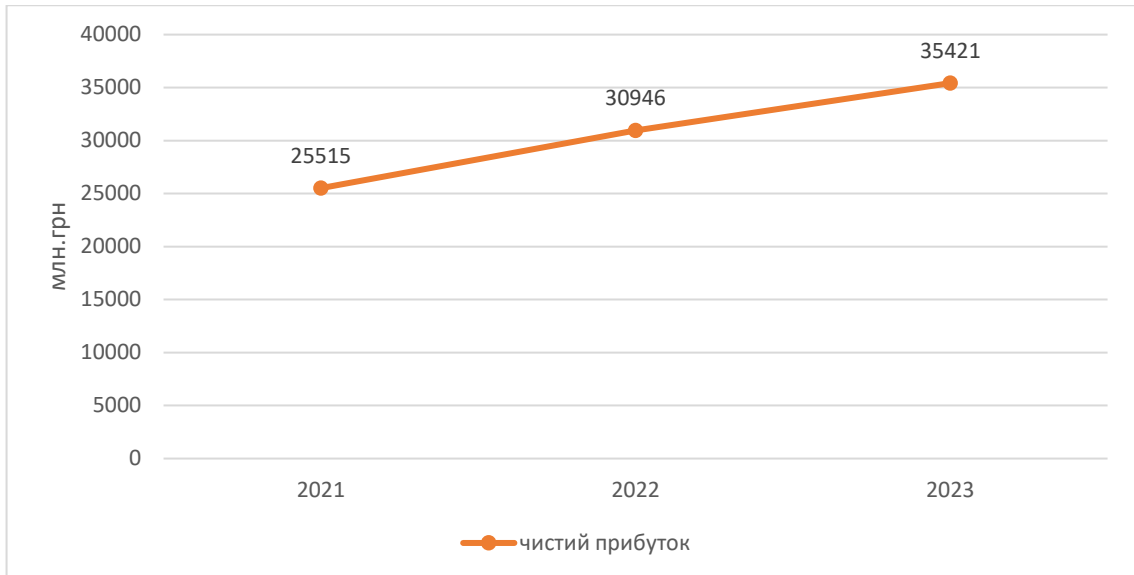

Рис. 2.3 – Динаміка чистого прибутку АТ КБ «ПриватБанк»

Також, заходи, які включали різні фінансові пільги, були запроваджені з лютого, але згодом частина з цих заходів, наприклад додаткові збори, була скасована. Це спричинило зниження чистого комісійного доходу на 2.7 мільярда гривень порівняно з попереднім роком. Доходи від роздрібних операцій також впали до половини від показників 2021 року, незважаючи на стабільний обсяг транзакцій.

З іншого боку, кредитний портфель бізнес-клієнтів збільшився на 8 мільярдів гривень з початку року, що може свідчити про довіру до банку з боку бізнес-спільноти та активізацію підприємницької діяльності. Також зафіксовано значне зростання залишків коштів на поточних рахунках клієнтів у гривнях — на 43% від початку року, що може вказувати на підвищену фінансову активність населення та зміцнення довіри до банку [26].

Аналіз даних з табл. 2.5 щодо фінансової діяльності АТ КБ «ПриватБанк» виявляє, що протягом 2021-2023 років основним джерелом прибутку для банку залишався процентний дохід, який зазнав значного зростання на 30381 мільйонів гривень. Цей ріст свідчить про високу ефективність інвестиційних стратегій банку у контексті управління активами та пасивами. Збільшення процентного доходу може бути пов'язане з розширенням кредитного портфеля, оптимізацією структури капіталу, а також із застосуванням інноваційних підходів до ціноутворення на фінансові послуги. Ефективне управління цими аспектами

дозволяє банку підвищувати прибутковість і зміцнювати свої позиції на ринку, що є критично важливим у висококонкурентному банківському секторі України.

Таблиця 2.5 – Аналіз доходів та витрат АТ КБ «Приватбанк»

Показник	Роки			2023 р. до 2021 р.	
	2021	2022	2023	млн. грн	%
Процентні доходи	35857	43686	66238	30381	184,73
Чистий процентний дохід	29324	39918	59622	30298	203,32
Комісійні доходи	35057	32945	41589	6532	118,63
Процентні витрати	6533	3768	6616	83	101,27
Комісійні витрати	11840	12505	17150	5310	144,85
Адміністративні та інші операційні витрати	13435	22230	24373	10938	181,41

Протягом 2021-2023 років АТ КБ «ПриватБанк» демонструє позитивну динаміку у зростанні процентного доходу при одночасному скороченні відсоткових витрат, що призвело до значного підвищення чистого процентного доходу. Ця тенденція є показником зміцнення фінансової стійкості банку та ефективності його кредитної політики.

Зокрема, у 2021 році чистий процентний дохід склав 29,3 мільярдів гривень, що в 2023 році зріс до 59,6 мільярдів гривень. Це збільшення частково обумовлено переглядом тарифів банку та зростанням обсягу клієнтських платежів, що також сприяло зростанню комісійних доходів. Важливим чинником доходів банку стали операції з купівлі-продажу іноземної валюти.

Проте, висока інфляція спричинила збільшення операційних витрат в 2 рази, що становить 10938 мільйонів гривень порівняно з попереднім роком. З них 475 мільйонів гривень були спрямовані на виняткові військові витрати, включаючи підтримку персоналу та захист інформаційних систем. Ці додаткові витрати, незважаючи на негативний вплив на загальні фінансові результати, є необхідними для забезпечення безперервності діяльності банку в умовах непередбачуваної зовнішньої ситуації.

Загалом, з 2021 по 2023 рік чистий прибуток банку збільшився майже втричі, що свідчить про успішну адаптацію банку до макроекономічних умов і здатність ефективно керувати як прибутками, так і витратами.

У контексті глобальних та національних економічних змін вартість державних облігацій України, інтегрованих у статутний капітал ПриватБанку під час його націоналізації, зазнала зростання. Ця ревальвація значно сприяла фінансовому успіху банку, зокрема, у 2020 році ПриватБанк зафіксував прибуток у розмірі 16 мільярдів гривень. Для детального з'ясування ефективності діяльності банку було важливо провести розрахунок відносних показників рентабельності, що охоплені у табл. 2.6.

Таблиця 2.6 – Динаміка основних показників ефективності АТ КБ «ПриватБанк», %

Показник	Роки		
	2021	2022	2023
Рентабельність активів	8,7	5,6	5,5
Рентабельність капіталу	52,6	52,2	45,3
Чиста процентна маржа	8,7	9,8	10,1
Чистий спред	5,05	6,07	6,53

Аналізуючи ключові фінансові показники рентабельності АТ КБ «ПриватБанк» за період 2021-2023 років, можна підтвердити, що банк досяг високих стандартів у своїй діяльності. Індекс рентабельності активів, який слугує мірилом ефективності використання ресурсів банку, стабільно перевищував показник в 1% впродовж аналізованого періоду, свідчачи про ефективне управління активами.

Згідно з міжнародними банківськими стандартами, рекомендована мінімальна норма віддачі капіталу становить 15%, і результати «ПриватБанку» у цьому відношенні також відповідали вказаному критерію. Такий рівень віддачі капіталу демонструє, що кожна гривня вкладеного акціонерного капіталу генерує значний чистий прибуток, що є свідченням фінансової здоров'я та стабільності банку.

Чиста процентна маржа є ключовим показником, що відображає здатність комерційного банку генерувати чистий процентний дохід з використанням своїх загальних активів, а також рефлектує структуру активів. Рекомендоване значення цього показника становить 4,5%, однак за період 2021-2023 роки банк продемонстрував значення, що перевищує цей оптимальний рівень, що свідчить про ефективне використання активів для генерації прибутку.

Чистий спред, який відображає взаємозв'язок між процентною політикою банку щодо кредитування та депозитних операцій, також відповідав рекомендованим нормам протягом досліджуваного періоду. Рекомендоване значення чистого спреду складає не менше 1,25%, і банк успішно дотримувався цієї норми, демонструючи відповідність своєї процентної політики з вимогами ефективного управління фінансовими ресурсами.

2.4. Аналіз якості та ризикованості кредитної діяльності АТ КБ «Приватбанк»

Стабільність банківського сектору в Україні критично залежить від роботи кожного банку, зокрема системно важливих установ як ПриватБанк, що володіє 24,41% усіх активів українського банківського сектору. Важливим аспектом стабільності банку є формування і управління ефективним кредитним портфелем, який гарантує регулярний та стабільний прибуток.

У структурі активів ПриватБанку основна увага приділяється кредитам та зобов'язанням клієнтів. Хоча інвестиції в кредити є високоприбутковими, інтенсивне збільшення їхньої частки може свідчити про агресивну кредитну політику, яка з часом може призвести до зростання частки ризикованих кредитів у портфелі. До процесу націоналізації ПриватБанк проводив агресивну стратегію кредитування, де кредитні інвестиції становили 79% від загального обсягу активів. Ключовим індикатором якості кредитного портфеля є частка непрацюючих кредитів, яка відображає ефективність кредитного управління та загальну фінансову стабільність і надійність банку, ця інформація представлена

на рис. 2.4. Цей показник є важливим для оцінки стану банку в умовах збереження фінансової стійкості та репутації на ринку.

Рис. 2.4 – Частка непрацюючих кредитів АТ КБ «Приватбанк»

На тлі того, що основна частина прибуткових операцій банку підтримується стабільно, спостерігається тенденція до зменшення рівня непрацюючих кредитів (NPL) в останні роки, що демонструється на рис. 2.4. У 2021 та 2022 роках цей показник складав відповідно 69,4% та 69,2%, що, незважаючи на покращення, все ще залишається високим та критичним для фінансової стабільності банку та усього банківського сектору.

Проте, аналізуючи посткризові дані, представлені на рис. 2.4, можна відзначити загальну трансформацію бізнес-моделі банку, особливо у сфері кредитної політики. З 2019 по 2022 рік видно обережне, але стійке зростання кредитного портфеля, яке йде в ногу із зниженням частки NPL. Це свідчить про покращення фінансового стану банку і свідомий відхід від практик, які могли призвести до націоналізації в минулому.

Важливу роль в оцінці кредитного ризику грає аналіз дотримання встановлених стандартів кредитного ризику, що регулюються Національним банком України. Ці стандарти мають на меті запобігти концентрації кредитного ризику в банку і сприяти його мінімізації, забезпечуючи таким чином стабільність усього банківського сектору.

Протягом 2021-2023 років ПриватБанк дотримувався установлених нормативів кредитного ризику, як це відображено в табл. 2.7. За цей період спостерігалася динаміка зміни максимальної ставки кредитного ризику (Н7), який з 2021 року залишався стабільним протягом 2022 року 8,01%.

Ця стабілізація та дотримання кредитних ризиків відображає ефективність управління ризиками в банку та його здатність адаптуватися до змінних умов фінансового ринку. Важливо відзначити, що таке управління допомагає підтримувати стабільність банку та забезпечувати його надійність у довгостроковій перспективі.

Таблиця 2.7 – Нормативи кредитного ризику АТ КБ «Приватбанк»

Норматив	Роки		
	2021	2022	2023
Норматив максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента (Н7)	8,01	6,37	5,47
Норматив великих кредитних ризиків (Н8)	0,00	0,00	0,00

Поступове зменшення показника Н7 від 8.01% у 2021 році до 5.47% у 2023 році свідчить про ефективну політику банку з розподілу кредитного ризику. Це означає, що банк знижує залежність від кредитних зобов'язань одного або кількох великих контрагентів, тим самим зменшуючи потенційний вплив їх невдач на загальну стабільність банку. Зменшення цього нормативу може також бути вказівкою на стратегічне підвищення стійкості банку до потенційних шоків, зумовлених неплатоспроможністю крупних позичальників. Банк активно управляє ризиками, що може сприяти його довгостроковій фінансовій стабільності та здатності витримувати виклики.

Дотримання та покращення нормативів, таких як Н7, також підкреслює, що банк відповідає регуляторним вимогам щодо управління кредитними ризиками. Покращення в Н7 також може відображати ширші зміни у структурі кредитного портфелю банку, включаючи диверсифікацію кредитних продуктів та залучення нових сегментів клієнтів. Зменшення нормативу Н7 є позитивним сигналом про зростання фінансової безпеки та управління ризиками в «ПриватБанку», що є

важливим аспектом забезпечення стабільності та відповідності до високих стандартів ринку.

Оцінюючи загальну якість кредитного портфеля ПриватБанку, наступний етап аналізу передбачає детальне вивчення показників ризику кредитного портфеля та його прибутковості. Це дозволить зрозуміти стабільність і ефективність кредитної політики банку, а також визначити потенційні зони ризику, які можуть потребувати корекції у майбутньому (табл. 2.8).

Таблиця 2.8 – Показники якості кредитного портфеля АТ КБ «Приватбанк»

Показник	Роки		
	2021	2022	2023
Коефіцієнт покриття кредитного портфеля власним капіталом банку	0,86	0,9	0,83
Коефіцієнт кредитного ризику	-2,89	-2,23	-1,50
Коефіцієнт якості кредитного портфеля	3,89	3,23	2,50
Коефіцієнт проблемних кредитів	3,93	3,25	2,51
Коефіцієнт частки відсоткових доходів у загальній сумі доходів банку	0,69	0,62	0,75
Коефіцієнт прибутковості кредитних операцій	0,29	0,28	0,37

Аналізуючи надані дані з показників кредитного портфелю АТ КБ «ПриватБанк» за 2021-2023 роки, можна зробити наступні висновки:

Коефіцієнт покриття кредитного портфеля власним капіталом показує незначні коливання протягом трьох років, вказуючи на стабільність капіталової бази банку. Цей показник знизився з 0,86 у 2021 році до 0,83 у 2023 році, що може вказувати на збільшення загального обсягу кредитів або зниження капіталу.

Коефіцієнт кредитного ризику поступово зменшується з -289 у 2021 році до -150 у 2023 році, свідчення про те, що банк ефективно управляє ризиками, зменшуючи кількість проблемних кредитів або покращуючи процеси кредитного аналізу.

Зменшення коефіцієнта якості кредитного портфеля з 3,89 до 2,50 вказує на покращення якості активів банку, тобто на зменшення частки проблемних кредитів у загальному портфелі.

Коефіцієнт проблемних кредитів знизився з 3,93 до 2,51, що також підтверджує зниження рівня кредитних ризиків та покращення управління портфелем кредитів.

Коефіцієнт частки відсоткових доходів у загальній сумі доходів банку знизився у 2022 році до 0,62, але потім зріс у 2023 році до 0,75, що може відображати зміни в інвестиційній стратегії або ефективність відсоткової політики банку.

Коефіцієнт прибутковості кредитних операцій показав зростання у 2023 році до 0,37 з 0,29 у 2021 році, що свідчить про ефективність кредитних стратегій та можливе зменшення витрат на ризик.

Загалом, висновки свідчать про покращення управління кредитним портфелем, зниження ризиків, а також ефективність стратегій, які можуть забезпечувати стабільний дохід для банку у майбутньому.

З моменту переходу ПриватБанку під державне управління його бізнес-модель зазнала значних змін, зокрема у сфері кредитної політики. Ці зміни виявились ефективними для покращення деяких аспектів якості кредитного портфеля. Проте, попри певні успіхи, серйозні виклики, такі як висока частка непрацюючих кредитів, продовжують впливати на стабільність банку.

Важливо, що ПриватБанк продовжує реалізацію реформ та розвиток стратегій, що цілеспрямовано вирішуватимуть ці недоліки. Вирішення проблем у бізнес-моделі та оптимізація управлінських процесів мають стати ключовими напрямками діяльності. Ці заходи повинні спрямовуватися на забезпечення довгострокової стабільності та надійності, що допоможе укріпити загальну банківську систему України. Стратегічне планування подальшого розвитку банку повинне враховувати ці пріоритети, сприяючи створенню міцної основи для майбутнього успіху.

Висновки до розділу 2

Аналіз діяльності АТ КБ «ПриватБанк» підтверджує його позицію як найбільшого універсального комерційного банку в Україні, який має ліцензію

Національного банку України та забезпечує банківські послуги для широкого кола клієнтів, включно з фізичними та корпоративними. Завдяки своїм високим стандартам та інноваційній діяльності, банк визнаний як найкращий в країні.

Кредитний портфель ПриватБанку продемонстрував стабільне зростання. Понад половина всіх виданих кредитів в 2022 і 2023 роках була виділена як окремий портфель, складаючи 67% від загальної суми кредитів. Кредитування фізичних осіб також займало значний сегмент портфеля, становлячи 25% у 2021 році та 22% у 2022 році, та 26% у 2023 році.

За даними на 31 грудня 2023 року, 3% від загального обсягу виданих кредитів припадало на десять найбільших клієнтів банку, за винятком тих, що мають окремий портфель. Водночас сума резервів під можливі кредитні збитки, пов'язані з цими позичальниками, склала 595 мільйонів гривень на кінець 2022 року, що менше порівняно з 884 мільйонами гривень роком раніше.

Аналіз ключових показників рентабельності АТ КБ «ПриватБанк» за період 2021-2023 років демонструє, що банк успішно відповідав або перевищував рекомендовані стандарти, що свідчить про ефективне використання ресурсів та фінансову стабільність.

Індекс рентабельності активів банку, що показує ефективність управління активами, стабільно тримався вище 1% впродовж всього аналізованого періоду. З огляду на, що рекомендоване значення для цього показника складає не менше 1%, можна констатувати, що ПриватБанк відмінно справлявся з використанням своїх активів для досягнення прибутку.

Чиста процентна маржа, що відображає спроможність банку генерувати чистий процентний дохід від активів, також перевищила рекомендовані 4,5% за всі роки. Цей показник підкреслює ефективність процентної політики банку та його здатність до прибуткового використання активів. Чистий спред, який вимірює узгодженість між процентними ставками за кредитами та депозитами, впродовж дослідження зберігався на рівні, що відповідає або перевищує мінімально рекомендоване значення у 1,25%. Це вказує на успішну балансування банку між вартістю залучених і наданих коштів.

Така позитивна динаміка у ключових показниках рентабельності підкріплює загальний образ ПриватБанку як надійного та ефективно управляемого фінансового інституту, здатного адаптуватися до змінних ринкових умов та втримувати лідируючі позиції на ринку.

Динаміка рівня непрацюючих кредитів (NPL) в «ПриватБанку» за останні роки вказує на позитивний тренд їх зниження, хоча ці показники залишаються високими. Станом на 2021 та 2022 роки рівень NPL становив 69,4% та 69,2% відповідно, що, незважаючи на зниження, досі вважається критичним для фінансової стійкості як самого банку, так і усього банківського сектору в цілому.

Водночас «ПриватБанк» увесь цей період відповідав усім встановленим нормативам кредитного ризику, демонструючи свою здатність відповідати вимогам та стандартам банківської діяльності. Це свідчить про ефективність внутрішнього контролю та ризик-менеджменту.

З підтримкою держави та переходом під її керівництво бізнес-модель банку зазнала часткової трансформації, особливо в сфері кредитної політики. Ці зміни сприяли поліпшенню деяких показників якості кредитного портфеля. Однак, з великою часткою непрацюючих кредитів, що залишаються проблемою, зосередження уваги на реформах та розробка довгострокових стратегій для їх вирішення є критично важливими для подальшого успішного розвитку та стабілізації банку.

Таким чином, провівши аналіз кредитної діяльності АТ КБ «Приватбанк», можна констатувати відсутність розвитку зеленого банкінгу. Тому в наступному розділі будуть запропоновані напрями, які будуть сприяти створенню відповідного зеленого підрозділу, цифрових продуктів та продуктів зеленого кредитування.

РОЗДІЛ 3

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЗЕЛЕНОГО БАНКІНГУ В УМОВАХ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ПРИКЛАДІ АТ КБ «ПРИВАТБАНК»

3.1. Створення Зеленого фінансового підрозділу АТ КБ «Приватбанк»

Створення Зеленого фінансового підрозділу у структурі АТ КБ «ПриватБанк» відіграє стратегічно важливу роль у відповідності до глобальних тенденцій зміцнення стійкості фінансових систем перед викликами кліматичних змін. Інтеграція зелених фінансів відкриває нові можливості для банку у залученні інвестицій, які спрямовані на реалізацію проектів в області відновлювальної енергетики, сталих агротехнологій та інших екологічно чистих ініціатив. Це не лише сприяє позитивному іміджу банку як соціально відповідальної установи, але й підтримує загальнонаціональні та міжнародні зусилля щодо досягнення цілей сталого розвитку. Враховуючи зростаючі регулятивні вимоги до залучення «зелених» інвестицій та переваги ринкової конкуренції, Зелений фінансовий підрозділ стане ключовим інструментом у стратегії диверсифікації послуг та продуктів банку, що сприятиме його довгостроковому фінансовому успіху та сталому розвитку.

Окрім безпосередньої користі від залучення інвестицій у зелені проекти, Створення Зеленого фінансового підрозділу АТ КБ «ПриватБанк» відповідає глобальному тренду інтеграції принципів відповідального інвестування. Цей крок забезпечить банку лідерські позиції на ринку у впровадженні інноваційних фінансових продуктів, які враховують екологічні, соціальні та управлінські критерії (ESG). Це стає особливо актуальним у контексті зростаючих вимог з боку споживачів і бізнес-партнерів, які все більше уваги приділяють стійкості та екологічній безпеці у своїй діяльності.

Додатково, формування такого підрозділу сприятиме підвищенню прозорості банківських операцій і зміцненню довіри клієнтів та інвесторів, оскільки прозорість є критично важливою для успішної реалізації

зелених ініціатив. Це також допоможе банку відповідати наростаючим законодавчим вимогам щодо екологічної відповідальності і ризик-менеджменту, зокрема в контексті національної та міжнародної політики в сфері боротьби зі зміною клімату та збереження біорізноманіття.

Основними функціями цього підрозділу є:

- фінансування проектів у сфері відновлювальної енергетики,
- підтримка компаній та ініціатив, які розробляють і впроваджують зелені технології,
- управління екологічними ризиками, пов'язаними з інвестиційною діяльністю банку,
- взаємодія з міжнародними фінансовими організаціями для залучення коштів на екологічні проекти.

Також підрозділ займається розробкою інноваційних фінансових продуктів, що сприяють енергоефективності та екологічній стійкості, включаючи зелені облігації та екологічно спрямовані кредитні програми. Ці функції спрямовані на забезпечення того, щоб діяльність банку відповідала глобальним стандартам у сфері сталого розвитку та допомагала у досягненні екологічних цілей, як на національному, так і на міжнародному рівні.

Для ефективного створення Зеленого фінансового підрозділу в ПриватБанку можна використати наступні напрями дій (табл.3.1).

Створення такого підрозділу потребує чіткого планування та стратегічного управління, щоб забезпечити його ефективність і відповідність очікуванням стейкхолдерів та клієнтів банку. Ця ініціатива може потребувати значних інвестицій у перші роки, але в довгостроковій перспективі вона сприятиме зростанню доходів та позитивному іміджу банку на ринку.

Передбачається, що значна частина фінансових ресурсів буде алокована для проведення маркетингових аналізів та ініціального промоційного заходу. Це критично для забезпечення високого обсягу замовлень з моменту запуску відповідного відділу АТ КБ «ПриватБанк». Очікується, що початкові витрати складуть приблизно 66 млн грн.

Таблиця 3.1 – Основні напрями та показники щодо формування Зеленого фінансового підрозділу АТ КБ «Приватбанк»

Напрямок	Опис
1. Визначення структури підрозділу	<p>Створити підрозділ із 10-15 осіб, включаючи менеджера підрозділу, аналітиків, спеціалістів із ризиків, маркетологів та адміністративний персонал.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Керівник підрозділу: висококваліфікований фахівець із досвідом у зелених фінансах та стратегічному плануванні. – Аналітики: відповідають за дослідження ринку, визначення потенційних зелених проектів і аналіз їхньої ефективності. – Маркетолог: фахівець для розробки та реалізації маркетингових стратегій зелених фінансових продуктів. – Фінансовий менеджер: фахівець, відповідальний за управління портфелем зелених інвестицій і фінансове планування. <p>Основні компетенції, якими повинні володіти - відбір працівників з досвідом у сталому фінансуванні, знаннями екологічних стандартів та здатністю до інноваційних фінансових продуктів.</p>
2. Розрахунок фонду оплати праці та витрат на функціонування підрозділу	<p>Основна зарплата: припускаючи, що середня зарплата в зеленому фінансовому секторі в Україні складає близько 20000 грн на місяць для аналітиків і 50000 грн для менеджера, загальний місячний фонд зарплат може складати приблизно 400000-450000 грн.</p> <p>Додаткові виплати та бонуси: система мотивації, заснована на досягненні цілей по залученню інвестицій у зелені проекти та розробці інноваційних продуктів.</p>
3. Визначення результативності підрозділу	<p>Фінансові цілі: підрозділ має залучити вкладення в зелені проекти на суму не менше \$5 мільйонів протягом першого року.</p> <p>Маркетингові цілі: збільшення обізнаності серед клієнтів про зелені продукти на 30%.</p> <p>Екологічні цілі: впровадження проектів, які зменшують викиди CO₂ на 10,000 тон за рік.</p> <p>Ключові показники ефективності (KPI): вимірювання обсягу залучених зелених інвестицій, кількості нових зелених продуктів, рівня залучення клієнтів та впливу на екологічні ініціативи.</p> <p>Звітність: регулярна звітність про досягнення підрозділу перед вищим керівництвом банку.</p>
4. Визначення впливу на фінансові результати банку	<p>Збільшення залучених коштів від інвесторів, інтерес яких зростає до екологічних інвестицій. Зростання нових клієнтів, зацікавлених у зелених продуктах. Збільшення доходів від нових зелених фінансових продуктів, як зелених облігацій або кредитів для еко-проектів.</p> <p>Первісні витрати на зарплати, навчання та маркетинг можуть вплинути на короткострокову прибутковість. Однак, це має компенсуватися довгостроковими вигодами від стійкого росту та позитивного іміджу банку.</p>
5. Визначення ризиків	<p>Ризик грінвошингу: Неправильне позиціонування продуктів може спричинити ризик грінвошингу, що може нашкодити репутації банку.</p> <p>Ринкові ризики: Зміни в законодавстві та ринкові коливання можуть вплинути на успіх зелених інвестицій.</p> <p>Необхідно врахувати початкові витрати на навчання персоналу, маркетинг нових продуктів та потенційні ризики, пов'язані з новими ринковими умовами</p>

Таблиця 3.2 – Початкові інвестиції при створенні Зеленого фінансового підрозділу АТ КБ «Приватбанк», тис. грн.

Початкові вкладення	Сума
Придбання ноутбуків та офісної техніки	1500
Створення та тестування сайту підрозділу	14000
Первинний маркетинговий бюджет на рекламу та просування діяльності підрозділу	48000
Придбання офісних меблів	500
Усього	66000

Витрати на персонал будуть такими (табл. 3.3).

Таблиця 3.3 – Витрати на персонал при функціонуванні Зеленого фінансового підрозділу АТ КБ «Приватбанк», тис. грн.

Співробітник	Роки				
	2024	2025	2026	2027	2028
Оплата праці					
Керівник відділу та заступник	2500	3000	3600	4320	5184
Фінансові менеджери	2800	3360	4032	4838	5806
Маркетологи та аналітики	2100	2520	3024	3629	4355
Соціальні відрахування	1628	1954	2344	2813	3376
Усього	9028	10834	13000	15600	18720

Згідно з даними, представленими в табл. 3.4, загальні операційні витрати вже визначені. Це сприяє генерації значного фінансового доходу в перший рік проекту, конкретно 79,8 млн грн., як це відображено в табл. 3.5. Зелений фінансовий підрозділ АТ КБ «Приватбанк» демонструє стрімкий розвиток та зростання ефективності за період з 2024 по 2028 роки.

Таблиця 3.4 – Операційні витрати функціонування Зеленого фінансового підрозділу АТ КБ «Приватбанк», тис. грн.

Елементи витрат	Роки				
	2024	2025	2026	2027	2028
Оплата праці та соціальні	9028	10834	13000	15600	18720
Річна амортизація	3300	3300	3300	3300	3300
Операційні витрати на	1500	1500	1500	1500	1500
Інші витрати	6300	6300	6300	6300	6300
Усього	20128	21934	24100	26700	29820

Таблиця 3.5 – Фінансові результати при функціонуванні Зеленого фінансового підрозділу АТ КБ «Приватбанк», тис. грн.

Показник	Роки				
	2024	2025	2026	2027	2028
Процентний дохід	100 000	120 000	144 000	172 800	207 360
Собівартість та інші витрати	20128	21934	24100	26700	29820
Результат без урахування	79 872	98 066	119 900	146 100	177 540

Аналіз оперативних витрат показує стабільне збільшення витрат на оплату праці та соціальні платежі, що відображає збільшення штату підрозділу або підвищення кваліфікації персоналу, необхідного для розширення обсягів діяльності. Рівень амортизації залишається незмінним, що свідчить про стабільність основних фондів та ефективне їх використання. Операційні витрати на просування також не змінюються, що може вказувати на досягнення оптимального рівня видимості підрозділу на ринку.

Витрати збільшуються з року в рік, однак ріст процентного доходу значно перевищує зростання витрат, що вказує на зростаючу прибутковість підрозділу. Відношення доходів до витрат покращується з кожним роком, що підкреслює ефективність стратегії підрозділу у сфері зелених фінансів.

Таким чином, це свідчить про успішне функціонування Зеленого фінансового підрозділу в контексті сталого розвитку та здатності підрозділу генерувати значний прибуток при обмежених витратах, що робить його важливою складовою загальної фінансової стратегії банку.

3.2. Впровадження FinTech інновацій зеленого фінансування в АТ КБ «Приватбанк»

Операційна діяльність комерційних банків у контексті невизначеності вимагає від них проведення детального аналізу фінансових та макроекономічних умов, а також інновацій у створенні нових продуктів. Банки неперервно займаються розробкою та запровадженням різноманітних фінансових продуктів і послуг, зіштовхуючись з проблемами координації роботи між своїми підрозділами та обміном інформацією. Відповідно, ведеться активна робота по

оптимізації процесів прийняття рішень, прискоренню платіжних операцій та застосуванню сучасних інновацій за допомогою цифровізації сектору. Цифрові технології дозволяють банкам встановлювати ефективне партнерство з клієнтами, які традиційно не використовують банківські послуги або мають низькі доходи.

АТ «ПриватБанк», як і інші фінансові інститути, активно інтегрує передові фінансові технології для оптимізації процесів у своїх філіях та з метою поліпшення обслуговування як індивідуальних клієнтів, так і корпоративного сегмента. Центральне місце в стратегії розвитку банку займає застосування інновацій у сфері FinTech, що є ключовим для його прогресу.

Інтеграція фінансових технологій в зелений банкінг є актуальним напрямом розвитку сучасних банківських систем, особливо в контексті підвищення екологічної стійкості та оптимізації управління зеленими інвестиціями. Розвиток технологій, таких як блокчейн, біг-дата та штучний інтелект, відкриває нові можливості для банків у цьому напрямку. Блокчейн може забезпечити прозорість та надійність у процесах відстеження використання фінансових ресурсів і дотримання екологічних стандартів, що є критично важливим для залучення інвестицій в «зелені» проєкти. Біг-дата дозволяє збирати та аналізувати великі обсяги даних про вплив інвестицій на довкілля, що сприяє більш обґрунтованому прийняттю рішень та оцінці ризиків. Штучний інтелект, в свою чергу, може оптимізувати процеси обробки цих даних та прогнозування потенційних наслідків різних інвестиційних стратегій. Таким чином, використання цих технологій не лише забезпечує більшу ефективність управління зеленими інвестиціями, але й сприяє розробці інноваційних підходів до сталого фінансування, що є важливим кроком на шляху до екологічно стійкої економіки.

Розробка інтегрованої аналітичної платформи для моніторингу екологічного впливу кредитних проєктів є відповіддю на зростаючу потребу в точнішому та автоматизованому зборі даних. Ця платформа покликана вирішити проблеми недостатньої інформації про екологічні наслідки інвестицій, що є критично важливим для оптимізації зелених інвестицій. Заходи передбачають

розробку системи, що інтегрує різноманітні датасети та аналітичні інструменти для оцінки екологічного впливу, що дозволить банку краще розуміти та керувати своїм екологічним відбитком. Проект розрахований на 12 місяців з плановими витратами у розмірі 2,500 тис. грн., які будуть фінансуватися за рахунок власних коштів банку та потенційно міжнародних грантів. Запланований результат – створення надійної платформи, що забезпечить ефективний моніторинг та звітність, сприяючи оптимізації зелених інвестицій. Виконання проекту доручено ІТ-департаменту у співпраці з відділом екологічного аудиту. Контроль за виконанням проекту забезпечуватиметься через щомісячні електронні звіти, які готуватиме екологічний відділ під керівництвом головного еколога.

Впровадження штучного інтелекту (AI) для оцінки кредитних ризиків зелених проектів є важливим кроком у підвищенні ефективності та автоматизації процесів у банківській сфері. Цей захід вирішує проблему недостатньої автоматизації у процесі оцінювання ризиків, що виникають при фінансуванні екологічно чутливих проектів. Впровадження AI дозволить збільшити точність оцінок та здійснювати швидкісний аналіз великих обсягів даних, що значно підвищить ефективність процесів прийняття рішень. Проект передбачає створення системи, яка використовуватиме алгоритми машинного навчання для аналізу ймовірності дефолту за кредитами, спеціально адаптованими до особливостей зелених інвестицій.

Проект запланований на виконання протягом 18 місяців з плановими витратами у розмірі 3,2 млн. грн. Джерелами фінансування проекту стануть власні кошти банку та зовнішні інвестиції. Виконанням проекту займатимуться ІТ-департамент у співпраці з департаментом ризиків. Очікуваний результат — розробка функціональної і надійної системи оцінки ризиків, що забезпечить більш точну та обґрунтовану оцінку зелених інвестицій.

Контроль за ходом реалізації проекту буде здійснюватися через щоквартальні аудити, які проводитимуться як в офлайн, так і в онлайн форматах. Відповідальним за контроль є департамент ризиків під керівництвом голови департаменту, що забезпечить відповідність виконання проекту встановленим цілям та критеріям.

Основні елементи впровадження Fin tech зелений банкінг на базі АТ КБ «Приватбанк», наведені в табл. 3.6.

Таблиця 3.6 – Основні заходи впровадження Fin tech зеленого банкінгу в АТ КБ «Приватбанк»

Найменування заходу	Строк виконання	Виконавець	Планові витрати тис.грн.	Джерела фінансування	Запланований результат
Розробка інтегрованої аналітичної платформи	12 місяців	ІТ-департамент	2500	Власні кошти, міжнародні гранти	Точний збір даних про екологічний вплив. Платформа для моніторингу і оптимізації зелених інвестицій
Впровадження АІ для оцінки ризиків	18 місяців	ІТ-департамент, департамент ризиків	3200	Власні кошти, інвестиції	Автоматизація оцінки ризиків. Система АІ для оцінки ризиків зелених інвестицій

Ці заходи можуть допомогти ПриватБанку в інтеграції новітніх фінансових технологій для підтримки зелених інвестицій, покращення моніторингу екологічних проектів, а також ефективнішого управління ризиками. Для розрахунку фінансових показників та показників ефективності за зазначеними заходами, спочатку визначимо ключові показники, які мають бути враховані. Наприклад, можемо взяти до уваги загальні фінансові витрати, окупність інвестицій, зміну рівня ризику, та ефективність управління проектами.

Складемо таблицю з вказаними параметрами та виконаємо розрахунки фінансових показників та показників ефективності для кожного заходу (табл. 3.7). Розробка інтегрованої аналітичної платформи є відповіддю на критичні виклики, які стоять перед аналітичними відділами багатьох організацій, зокрема велика затрата часу на аналіз даних та високий ризик помилок при їх обробці. Впровадження такої платформи передбачає використання передових технологій у сфері обробки даних і штучного інтелекту для автоматизації та оптимізації процесів аналізу. Основною ціллю проекту є зниження часу на обробку даних на 40%, що дозволить збільшити продуктивність роботи аналітичних відділів та зосередитися на більш складних задачах, що потребують критичного мислення та творчого підходу.

Таблиця 3.7 – Плановані показники ефективності впровадження Fin tech зеленого банкінгу в АТ КБ «Приватбанк»

Захід	Результат	До впровадження	Після впровадження
Розробка інтегрованої аналітичної платформи	Підвищення точності даних, зменшення часу обробки	Час на аналіз даних - високий, точність даних - 75%	Зниження часу на обробку даних на 40%, точність даних - 95%
Впровадження AI для оцінки ризиків	Автоматизація оцінки ризиків, зниження часу на оцінку	Час на оцінку ризиків - високий, точність оцінки - 50%	Зниження часу на оцінку на 50%, точність оцінки - 80%

Крім того, проект прагне досягти підвищення точності обробки даних до 95%. Це стане можливим завдяки впровадженню алгоритмів машинного навчання, які можуть ефективно ідентифікувати помилки та неконсистентності в даних, що забезпечує вищу надійність інформації та зменшує ризики прийняття рішень на її основі. Впровадження таких технологій не тільки підвищить точність даних, але й зменшить залежність від людського фактору, де можливі помилки через утомлюваність або неуважність.

Таким чином, інтегрована аналітична платформа не лише спростить процеси обробки даних, але й значно підвищить якість та надійність аналітичних висновків, що важливо для прийняття обґрунтованих стратегічних рішень у сучасному динамічному бізнес-середовищі.

Впровадження штучного інтелекту для оцінки ризиків відповідає на проблему ручного оцінювання ризиків, яке не тільки забирає значний час, але й характеризується середньою точністю. Це може призводити до занижених або завищених оцінок ризиків, що, в свою чергу, впливає на фінансові результати та стратегічні рішення організацій. Штучний інтелект має потенціал радикально трансформувати цей процес, використовуючи алгоритми машинного навчання для аналізу великих обсягів даних та ідентифікації закономірностей, які можуть залишитися непоміченими при ручному оцінюванні.

Планується, що впровадженням AI в процес оцінки ризиків буде досягнуто зниження часу, необхідного для цього процесу, на 50%. Це дозволить значно швидше реагувати на змінені умови ринку та оперативно адаптуватися до нових викликів. Точність оцінки ризиків очікується підвищити до 80%, що сприятиме

підвищенню якості кредитного портфеля та зменшенню можливих збитків від невдалих інвестицій. Збільшення точності та швидкості оцінки ризиків не тільки покращує внутрішні операції, але й надає конкурентну перевагу на ринку, де швидке і точне рішення може вплинути на успіх інвестиційних проектів.

Таким чином, впровадження AI в процес оцінки ризиків не лише покращує ефективність роботи аналітичних та ризик-менеджмент відділів, але й забезпечує зменшення фінансових ризиків для організації, що є критично важливим у сучасному динамічному економічному середовищі.

3.3. Впровадження стратегії управління ESG-ризиками в системі зеленого банкінгу АТ КБ «Приватбанк»

Систематичне регулювання ризиків є критичним аспектом у роботі більшості фінансових інституцій, включаючи банки, які не можуть уникнути зустрічі з типовими для свого сектора ризиками. Відтак, управління ризиками стає фундаментальним пріоритетом для забезпечення стійкого розвитку цієї галузі. У цьому контексті, хоча банки традиційно займаються регулюванням таких ризиків як кредитні, ризики невиконання контрагентами своїх обов'язків, ринкові, ліквідності, та оперативні ризики, що безпосередньо впливають на них, управління ESG-ризиками вимагає більш широкої перспективи. Сучасні методики мають враховувати не тільки вплив цих ризиків на сам банк, але й на зацікавлені сторони, а також потенційний вплив діяльності банку на сторони та довкілля загалом.

ESG-ризики включають аспекти, що стосуються екології, соціальної відповідальності та корпоративного управління. Ці ризики мають прямий вплив на фінансові результати банків, включаючи прибутки, збитки та ліквідність. Специфіка банківського сектора полягає в тому, що ESG-ризики можуть впливати як безпосередньо на самі банки (наприклад, через руйнування будівель внаслідок природних катастроф), так і на їхніх клієнтів (через ринкові зміни або збої у виробництві), що може призводити до збільшення невиплачених кредитів.

В контексті актуальних політичних дебатів особлива увага приділяється екологічним ризикам, зокрема, впливу кліматичних змін. Екологічні ризики поділяються на фізичні та перехідні:

— Фізичні ризики пов'язані з безпосереднім впливом кліматичних змін на економічну діяльність, коли здійснення бізнес-цілей стає неможливим (наприклад, вплив на водопостачання для промисловості).

— Фізичні ризики можуть бути або екстремними (тобто одиничними, непередбачуваними подіями), або систематичними (тобто тривалим недосагненням ESG-цілей з довгостроковими негативними наслідками для бізнесу).

— Перехідні ризики з'являються, коли бізнес-модель постійно зазнає впливу систематичних змін або сама стає джерелом ESG-негативу (наприклад, наслідки політичних ініціатив у боротьбі з кліматичними змінами та їх вплив на автовиробників).

Ефективна структура корпоративного управління визначається як фундаментальна складова для адекватного управління ризиками. ESG-ризиків можуть охоплювати всі аспекти банківської діяльності, впливаючи на різні рівні трьох ліній оборони, включаючи центри прибутків і збитків. Хоча створення централізованої координаційної групи для керування ESG-ризиками може стати ключем до розв'язання цієї проблеми, також необхідно зміцнювати роль і відповідальність існуючих підрозділів. Зокрема, підрозділи, що займаються кредитуванням і трейдингом та першими відчують наслідки ESG-ризиків, мають інтегрувати ESG-параметри в розробку продуктів, ціноутворення та продаж.

Фактори ESG-ризиків важливі для оцінки фінансових і репутаційних ризиків. Запровадження ESG-регулювання повинно стати невіддільною частиною всіх відповідних процедур. Наприклад, у кредитному процесі потрібно встановити чіткі критерії прийняття рішень та механізми контролю. Під час кредитування необхідно проводити перевірку та оцінку ESG-ризиків, а також урахувати репутаційні ризики під час перевірки доброчесності клієнтів. Це

підкреслює потребу в систематичній оцінці ризиків не лише на стадії надання кредитів, але й регулярно, охоплюючи всіх корпоративних клієнтів.

Для досягнення сталого розвитку фінансовим установам необхідно формувати та імплементувати обдуману бізнес-стратегію, яка базується на вивченні очікуваних викликів та розробці відповідних реакцій на ці виклики. Інтеграція практик сталого розвитку в корпоративну діяльність часто мотивована економічними, регуляторними, соціальними, або екологічними причинами, що диктує способи підтримки проектів сталого розвитку, як фінансово так і через активну участь.

Зростання бізнес-стратегій призводить до трансформації причин включення аспектів ESG в корпоративну політику, від символічних акцій у рамках корпоративної соціальної відповідальності до глибокої інтеграції ESG принципів у ключові елементи бізнес-моделі. Це вимагає точного узгодження корпоративних дій та залучення кваліфікованих менеджерів для втілення ESG ініціатив.

Стратегія управління ESG-ризиками повинна бути тісно пов'язана з загальною бізнес-стратегією і регулярно оновлюватися для відображення змін в операційному і регуляторному середовищі. Одним з ключових аспектів є ризик концентрації, який виникає через складні взаємозв'язки між ESG-ризиками та іншими банківськими ризиками, і особливо через перехідні ризики, що впливають на компанії в одній або пов'язаних галузях, потенційно негативно впливаючи на весь банківський сектор. Такі ризики мають бути передбачені та враховані в процесі стратегічного планування ризик-менеджменту.

Стратегія управління ESG-ризиками включає в себе наступні етапи (табл. 3.8). Впровадження стратегії управління ESG-ризиками (екологічними, соціальними та корпоративними) є не лише етичною необхідністю, а й стратегічним рішенням, яке сприяє стійкості підприємства та забезпечує його довгостроковий успіх. Основна мета такої стратегії полягає в ідентифікації, оцінці та мінімізації ризиків, пов'язаних з ESG-факторами, які можуть вплинути на фінансову стабільність та репутацію компанії.

Таблиця 3.8 – Етапи впровадження стратегії управління ESG-ризиками

АТ КБ «Приватбанк»

Етап	Опис
Інтеграція компонентів ESG (екологічних, соціальних та управлінських) у бізнес-стратегію та організаційну структуру	Є критично важливою для сучасних компаній, які прагнуть до стійкості та відповідальності перед суспільством і навколишнім середовищем. Впровадження esg-підходів вимагає комплексного підходу, який охоплює кілька ключових аспектів діяльності компанії
Коригування продуктових та клієнтських портфелів	Передбачає аналіз існуючих продуктів та послуг з точки зору їхнього впливу на екологічні та соціальні фактори, що дозволяє оптимізувати пропозиції з урахуванням ESG-критеріїв
Ідентифікація та класифікація ESG-активів	Систематизація активів залежно від їхньої відповідності ESG-критеріям, що сприяє більшій прозорості та кращому розумінню потенційних ризиків та можливостей
Пропозиція зеленого фінансування та рефінансування за допомогою ESG-інструментів	Включає розробку фінансових продуктів, які спрямовані на підтримку проектів з високими ESG-рейтингами, що сприяє сталому розвитку та залученню інвестицій
Врахування ESG-факторів у процесі ціноутворення та управлінні ризиками	Вимагає адаптації традиційних методів оцінки ризиків та ціноутворення так, щоб вони відображали реальний вплив ESG-факторів на довгострокову вартість та стійкість бізнесу
Розгляд ризиків ESG при оцінці інвестицій в основний та оборотний капітал	Забезпечує, що всі аспекти операційної діяльності компанії враховують екологічні та соціальні вимоги, які можуть вплинути на регуляторні вимоги та відносини з клієнтами, а також внесення критеріїв ESG у процес доставки продукції та послуг.
Розкриття власних ризиків ESG та їхній вплив на керівників та зацікавлені сторони	Забезпечує прозорість і підзвітність діяльності компанії, допомагаючи стейкхолдерам краще розуміти потенційні ризики та керувати ними.
Управління даними щодо ESG	Включає збір, аналіз та розповсюдження інформації про ESG-показники, що дозволяє компаніям ефективно відстежувати свій прогрес у досягненні сталості

Активне управління ESG-ризиками сприяє позитивному корпоративному іміджу, що є важливим фактором для залучення інвестицій та підтримки клієнтської та інвесторської лояльності. Довіра з боку інвесторів та споживачів, які все частіше вибирають товари та послуги компаній з високими стандартами ESG, є вирішальною для досягнення конкурентних переваг на ринку. Стратегія управління ESG-ризиками не тільки мінімізує потенційні негативні наслідки для діяльності компанії, але й сприяє її сталому розвитку, відповідності до міжнародних стандартів і забезпеченню довгострокової вартості для акціонерів та інших зацікавлених сторін.

Стратегії управління ESG-ризиками АТ КБ «Приватбанк» включає наступні напрями (табл. 3.9.)

Таблиця 3.9 – Основні напрями стратегії управління ESG-ризиками АТ КБ «Приватбанк»

Напрямок	Ціль	Запланований результат
Посилення системи управління ризиками	Інтеграція ESG-критеріїв у 100% нових банківських продуктів до 2025 року	Зменшення екологічних ризиків та підвищення соціальної відповідальності. Збільшення довіри з боку клієнтів та інвесторів, визнання на ринку як стійкого фінансового інституту.
Розвиток ESG-продуктів	Випуск 5 нових «зелених» фінансових продуктів до 2024 року	Залучення нових клієнтів, які зацікавлені у стійкому розвитку. Збільшення частки ринку у сегменті «зеленого» фінансування.
Залучення зацікавлених сторін	Проведення щоквартальних зустрічей з зацікавленими сторонами для обговорення прогресу в реалізації ESG-ініціатив.	Підвищення задоволеності та лояльності клієнтів і партнерів, зміцнення партнерських відносин на основі спільних цінностей сталого розвитку
Навчання та розвиток	Забезпечити 100% співробітників банку доступом до тренінгів з ESG і сталого розвитку до кінця 2025 року	Зростання внутрішньої культури сталості, підвищення компетенцій та знань персоналу щодо ESG, що в кінцевому підсумку підвищує якість обслуговування та інноваційність продуктів

На сьогодні банк може реалізовувати спільні програми з Світовим банком та Європейським банком реконструкції та розвитку. Ці програми передбачають можливість фінансування майже будь-якого проекту, спрямованого на зниження витрат електроенергії, газу, паливно-мастильних матеріалів тощо. Однією з головних переваг цих програм є тривалий строк кредитування, що може сягати до 10 років. Водночас економічний ефект від реалізації проектів зазвичай проявляється значно раніше. Практика показує, що інвестиції в модернізацію підприємств, особливо в проекти підвищення енергоефективності, окупаються швидше, ніж фінансування створення нових виробничих потужностей. Це дозволяє підприємствам перетворити проблемні напрями діяльності в прибуткові та корисні як для бізнесу, так і для суспільства.

АТ КБ «Приватбанк» може профінансувати широкий спектр проєктів з енергоефективності в різних галузях. Серед них: великі промислові підприємства, хлібозаводи, борошномельні виробництва, виробництва харчової промисловості. Також фінансуються сільськогосподарські підприємства, що займаються вирощуванням зернових культур та розвитком тепличних господарств, тваринницькі комплекси, та переробкою сільськогосподарської продукції.

Кредитування за програмами енергоефективності застосовується для сприяння сталому розвитку енергетики в різних галузях економіки України в умовах енергетичної кризи сьогодення. Основною метою таких кредитів є фінансування заходів, спрямованих на зменшення витрат підприємств на енергоресурси або на створення власних джерел енергії з відновлюваних ресурсів, таких як вітер, вода, сонце, біомаса тощо. Кошти надаються позичальникам, які відповідають встановленим критеріям для кожної конкретної програми, а також виконують вимоги та процедури щодо залучення та використання позик. Важливим критерієм є відповідність стандартам для проведення кредитних операцій: компанія повинна діяти прозоро та ефективно, а інвестиції повинні бути рентабельними. Заходи, які фінансуються через такі кредити, можуть включати, але не обмежуються, модернізацію обладнання для зменшення енергоспоживання, установку систем сонячних панелей або вітряних турбін, а також впровадження технологій для використання біомаси. Це не тільки сприяє зниженню витрат на енергію для підприємств, але й зменшує їхній вуглецевий слід, підвищує конкурентоспроможність та покращує екологічний імідж на ринку.

Пропонується впровадити «зелені» кредитні програми АТ КБ «Приватбанк» для таких підприємств: «Інтерпайп Сталь», Покровська СЕС, ТОВ «АЯКС ДНІПРО», ПрАТ «Іста-Центр». Основні параметри цієї пропозиції представлені в табл. 3.10.

Таблиця 3.10 – Кредитування підприємств АТ КБ «Приватбанк» для зеленого розвитку

Показники	«Інтерпайп Сталь»	Покровська СЕС	ТОВ «АЯКС ДНІПРО»	ПрАТ «Іста-Центр»
Вартість кредиту, тис.грн	360 000	100 000	180	76000
Мета кредитування	Розвиток зеленої металургії	Оновлення інфраструктури сонячної енергетики	Розширення виробничих зелених потужностей	Розширення виробничих зелених потужностей
Річна ставка	23	23	18	23
Вид платежу	ануїтет			
Строк кредитування, років/місяців	7/84	7/84	1/12	7/84
Розмір щомісячного платежу, тис.грн	86 568	2 405	3,8	1 827
Загальна сума виплат, тис.грн	727 188	201 997	318	153 518
Переплата за кредит (сума нарахованих відсотків), тис.грн	367 187	101 9962	138	77 518
Початок виплат	Січень 2024	Січень 2024	Січень 2024	Січень 2024
Закінчення виплат	Грудень 2030	Грудень 2030	Грудень 2024	Грудень 2030

Отже, АТ КБ «Приватбанк» очікує отримати наступні результати від здійснення довгострокових та короткострокових програм зеленого кредитування промислових підприємств, які детально викладені в табл. 3.11.

Таблиця 3.11 – Результати впровадження АТ КБ «Приватбанк» довгострокових та короткострокових програм зеленого кредитування промислових підприємств

Показники	Значення
Загальний обсяг довгострокового зеленого кредитування, тис.грн	536 000
Процентні виплати за довгостроковим зеленим кредитуванням (за 7 років), тис.грн	546 701
Річні процентні виплати за довгостроковим зеленим кредитуванням, тис.грн	78100
Загальний обсяг короткострокового зеленого кредитування, тис.грн	318
Процентні виплати за короткостроковим зеленим кредитом, тис.грн	138

У результаті запровадження довгострокових та короткострокових зелених кредитних програм для промислових підприємств, АТ КБ «Приватбанк» прогнозує отримання процентних доходів у розмірі 546,8 млн грн за сім років. Крім того, банк очікує щорічне зростання свого кредитного портфелю на 76,9 млн грн в середньому.

Визначимо зміни в кредитному портфелі та доходах банку від впровадження програм зеленого фінансування АТ КБ «Приватбанк» (табл. 3.12)

Таблиця 3.12 – Розрахунок планових показників на 2024 рік в результаті впровадження заходів, щодо розвитку зеленого фінансування в АТ КБ «Приватбанк»

Напрямок	2023 рік	2024 рік (план)	Відхилення
Кредитний портфель	92019	93055,32	1036,32
Процентні доходи	66238	66554,1	316,1
Комісійні доходи	41589	41596	7,0
Операційні та інші витрати	24373	24398,8	25,8
Прибуток до оподаткування	72766	73063,3	297,3

На основі аналізу даних з табл. 3.12, можна зробити висновок, що впровадження заходів щодо розвитку зеленого фінансування в АТ КБ «Приватбанк» прогнозує позитивний вплив на фінансові показники банку у 2024 році порівняно з 2023 роком. Зокрема, очікується значне збільшення кредитного портфеля на 1036,32 млн грн, що свідчить про активізацію кредитної діяльності та експансію на ринку. Також прогнозується зростання процентних доходів на 316,1 млн грн і збільшення комісійних доходів на 7000 тис. грн, що демонструє зростання ефективності кредитування та підвищення додаткових доходів від операційної діяльності.

Операційні та інші витрати плануються зрости на 25,8 млн грн, що може бути пов'язано з інвестуванням в нові технології та підвищення витрат на управління збільшеним портфелем кредитів. Однак збільшення прибутку до оподаткування на 297,3 млн грн яскраво свідчить про значний фінансовий успіх заходів з розвитку зеленого фінансування, демонструючи покращення загальної прибутковості банку.

Ці результати вказують на стратегічну доцільність подальшого розвитку зеленого фінансування в АТ КБ «Приватбанк», що сприятиме не тільки збільшенню прибутковості, але й підсиленню позицій банку на ринку як соціально відповідальної та інноваційної фінансової установи.

Висновки до розділу 3

На основі аналізу розвитку зеленого банкінгу в ПриватБанку, можна зробити висновок, що банк має значний потенціал для успішного впровадження і розвитку зелених фінансових практик. Створення Зеленого фінансового підрозділу відповідає глобальним тенденціям зміцнення стійкості фінансових систем перед кліматичними викликами та відкриває нові можливості для залучення інвестицій у проекти відновлювальної енергетики та інших екологічно чистих ініціатив.

Основні планові показники розвитку зеленого банкінгу в ПриватБанку свідчать про активне залучення ресурсів для маркетингових досліджень, первинного просування, та впровадження інновацій у сфері зелених фінансів, що передбачає значні витрати, але також збільшення доходів та зростання прибутковості. Заплановані заходи включають створення та просування нових зелених фінансових продуктів, включаючи зелені облігації та кредитні програми, спрямовані на сталий розвиток.

Ініціатива банку щодо впровадження FinTech інновацій в зелене фінансування, зокрема через використання блокчейну, штучного інтелекту та біг-дата, має на меті забезпечення прозорості, ефективності та надійності у фінансуванні екологічних проектів.

Крім того, систематичне регулювання та управління ESG-ризиками дозволить банку не тільки впливати на внутрішні процеси, а й посилювати свої позиції як соціально відповідальної та стійкої організації на фінансовому ринку. Це стане важливим елементом для підвищення довіри клієнтів та інвесторів, залучення нових клієнтів, інтерес яких зростає до екологічних інвестицій, а

також для забезпечення довгострокового фінансового успіху та сталого розвитку банку.

Такий підхід підтримує загальнонаціональні та міжнародні зусилля щодо досягнення цілей сталого розвитку, стаючи ключовим інструментом у стратегії диверсифікації послуг та продуктів банку, що сприятиме його довгостроковому фінансовому успіху.

ВИСНОВКИ

Аналіз концепції «зелених» фінансів у наукових публікаціях підкреслює відсутність єдиного визначення цього терміну, що свідчить про його багатовимірність і комплексність. «Зелені» фінанси охоплюють широкий спектр фінансових інструментів, відносин та механізмів, які спрямовані на підтримку ініціатив та проєктів, зорієнтованих на сталість та екологічну відповідальність. В структурі зелених фінансів виділяються такі інструменти, як цільові зелені облігації, зелені кредити, державні зелені фонди, які визнані ефективними засобами залучення інвестицій в екологічні проєкти.

У контексті України розвиток «зелених» фінансів є відносно новим та недостатньо розробленим, що створює потребу в подальших дослідженнях та адаптації фінансової системи до вимог сталого розвитку. Ключовою складовою «зелених» фінансів є механізм «зеленого» банкінгу, який почав формуватися і впроваджуватися в банківській системі України, але потребує подальшого вивчення та розробки. Зокрема, це стосується створення специфічного інструментарію та банківських продуктів, що відповідають критеріям екологічної стійкості і сприяють виконанню міжнародних стандартів у цій галузі.

Для ефективного впровадження механізму «зеленого» банкінгу на українському ринку необхідно розгортати відповідні фінансові інструменти етапами. Деякі з цих інструментів, такі як «зелені» позики та енергоефективні кредити, вже активно використовуються українськими банками і демонструють позитивний вплив на розвиток стійких практик. Однак, потрібно активізувати впровадження інших інструментів, які могли б допомогти прискорити перехід України до «зеленої» економіки.

Певні законодавчі бар'єри, які існують в Україні, уповільнюють процес впровадження пільгового «зеленого» кредитування, тому реформування відповідних законодавчих актів є критично важливим для підтримки та розвитку цього напрямку. Важливо постійно вдосконалювати фінансові, організаційні та правові механізми, які б сприяли впровадженню зелених інвестицій у перспективних галузях економіки.

На цьому шляху також важливо звернути увагу на успішний міжнародний досвід, який може служити моделлю для впровадження подібних практик в Україні. Адаптація та імплементація перевірених глобальних стратегій дозволить Україні ефективніше інтегрувати принципи сталого розвитку в національну економіку, забезпечуючи екологічну безпеку та економічну стійкість на довготривалу перспективу.

Аналіз діяльності АТ КБ "ПриватБанк" підтверджує його позицію як найбільшого універсального комерційного банку в Україні, який має ліцензію Національного банку України та забезпечує банківські послуги для широкого кола клієнтів, включно з фізичними та корпоративними. Завдяки своїм високим стандартам та інноваційній діяльності, банк визнаний як найкращий в країні.

Кредитний портфель ПриватБанку продемонстрував стабільне зростання. Понад половина всіх виданих кредитів в 2021 і 2023 роках була виділена як окремий портфель, складаючи 67% від загальної суми кредитів. Кредитування фізичних осіб також займало значний сегмент портфеля, становлячи 25% у 2021 році та 26% у 2023 році, при цьому питома вага кредитів на рослинництво зросла до 5% у 2022 році. Інші види кредитів в різних секторах економіки не перевищували 2%.

За даними на 31 грудня 2023 року, 3% від загального обсягу виданих кредитів припадало на десять найбільших клієнтів банку, за винятком тих, що мають окремий портфель. Водночас сума резервів під можливі кредитні збитки, пов'язані з цими позичальниками, склала 595 мільйонів гривень на кінець 2022 року, що менше порівняно з 884 мільйонами гривень роком раніше.

Аналіз ключових показників рентабельності АТ КБ «ПриватБанк» за період 2021-2023 років демонструє, що банк успішно відповідав або перевищував рекомендовані стандарти, що свідчить про ефективне використання ресурсів та фінансову стабільність.

Індекс рентабельності активів банку, що показує ефективність управління активами, стабільно тримався вище 1% впродовж всього аналізованого періоду. З огляду на, що рекомендоване значення для цього показника складає не менше

1%, можна констатувати, що ПриватБанк відмінно справлявся з використанням своїх активів для досягнення прибутку.

Чиста процентна маржа, що відображає спроможність банку генерувати чистий процентний дохід від активів, також перевищила рекомендовані 4,5% за всі роки. Цей показник підкреслює ефективність процентної політики банку та його здатність до прибуткового використання активів. Чистий спред, який вимірює узгодженість між процентними ставками за кредитами та депозитами, впродовж дослідження зберігався на рівні, що відповідає або перевищує мінімально рекомендоване значення у 1,25%. Це вказує на успішну балансування банку між вартістю залучених і наданих коштів.

Така позитивна динаміка у ключових показниках рентабельності підкріплює загальний образ ПриватБанку як надійного та ефективно керуючого фінансового інституту, здатного адаптуватися до змінних ринкових умов та втримувати лідируючі позиції на ринку.

Динаміка рівня непрацюючих кредитів (NPL) в «ПриватБанку» за останні роки вказує на позитивний тренд їх зниження, хоча ці показники залишаються високими. Станом на 2021 та 2022 роки рівень NPL становив 69,4% та 69,2% відповідно, що, незважаючи на зниження, досі вважається критичним для фінансової стійкості як самого банку, так і усього банківського сектору в цілому.

Водночас «ПриватБанк» увесь цей період відповідав усім встановленим нормативам кредитного ризику, демонструючи свою здатність відповідати вимогам та стандартам банківської діяльності. Це свідчить про ефективність внутрішнього контролю та ризик-менеджменту.

З підтримкою держави та переходом під її керівництво бізнес-модель банку зазнала часткової трансформації, особливо в сфері кредитної політики. Ці зміни сприяли поліпшенню деяких показників якості кредитного портфеля. Однак, з великою часткою непрацюючих кредитів, що залишаються проблемою, зосередження уваги на реформах та розробка довгострокових стратегій для їх вирішення є критично важливими для подальшого успішного розвитку та стабілізації банку.

На основі аналізу розвитку зеленого банкінгу в ПриватБанку, можна зробити висновок, що банк має значний потенціал для успішного впровадження і розвитку зелених фінансових практик. Створення Зеленого фінансового підрозділу відповідає глобальним тенденціям зміцнення стійкості фінансових систем перед кліматичними викликами та відкриває нові можливості для залучення інвестицій у проекти відновлювальної енергетики та інших екологічно чистих ініціатив.

Основні планові показники розвитку зеленого банкінгу в ПриватБанку свідчать про активне залучення ресурсів для маркетингових досліджень, первинного просування, та впровадження інновацій у сфері зелених фінансів, що передбачає значні витрати, але також збільшення доходів та зростання прибутковості. Заплановані заходи включають створення та просування нових зелених фінансових продуктів, включаючи зелені облігації та кредитні програми, спрямовані на сталий розвиток.

Ініціатива банку щодо впровадження FinTech інновацій в зелене фінансування, зокрема через використання блокчейну, штучного інтелекту та біг-дата, має на меті забезпечення прозорості, ефективності та надійності у фінансуванні екологічних проектів.

Крім того, систематичне регулювання та управління ESG-ризиками дозволить банку не тільки впливати на внутрішні процеси, а й посилювати свої позиції як соціально відповідальної та стійкої організації на фінансовому ринку. Це стане важливим елементом для підвищення довіри клієнтів та інвесторів, залучення нових клієнтів, інтерес яких зростає до екологічних інвестицій, а також для забезпечення довгострокового фінансового успіху та сталого розвитку банку.

Такий підхід підтримує загальнонаціональні та міжнародні зусилля щодо досягнення цілей сталого розвитку, стаючи ключовим інструментом у стратегії диверсифікації послуг та продуктів банку, що сприятиме його довгостроковому фінансовому успіху.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Зелені інвестиції у сталому розвитку: світовий досвід та український контекст / Офіційний сайт центру Разумкова. – Режим доступу: https://razumkov.org.ua/uploads/article/2019_ZELEN_INVEST.pdf.
2. Гриценко Л.Л. Особливості впровадження «зелених» фінансів в Україні. Збірник тез «Проблеми та перспективи розвитку фінансово–кредитної системи»: матеріали Міжнародної науково–практичної конференції (м. Суми, 22–24 листопада 2021 року) / О.І.Тверезовська, М.А. Панаїт. – Суми: СумДУ. - 2021.- С. 176–179 стр.
3. Сущенко О. Зелена економіка та зелені фінанси в Україні. Портал Українки.- 2018.- № 1. С. 148–157.
4. Berensmann K., Lindenberg N. Green Finance: Actors, Challenges and Policy Recommendations / Dr Senior Researchers Department «World Economy and Development Financing». German Development Institute / Deutsches Institut für Entwicklungspolitik.2016. URL: https://www.die-gdi.de/uploads/media/BP_23.2016.pdf.
5. The equator principles july 2020 // A financial industry benchmark for determining, assessing and managing environmental and social risk in projects. URL: <https://equator-principles.com/wp-content/uploads/2020/01/The-Equator-Principles-July-2020.Pdf>
6. Стан і перспективи розвитку зеленої економіки та зеленого бізнесу в Україні. Аналітична доповідь. URL: <http://www.eep.org.ua>.
7. Секторальна інтеграція України до ЄС: передумови, перспективи, виклики [Електронний ресурс] / Офіційний сайт центру Разумкова. – Режим доступу: https://razumkov.org.ua/uploads/article/2021_sektor_eu_ukr.pdf.
8. Green Investment Banks: Innovative Public Financial Institutions Scaling up Private, Lowcarbon Investment. – OECD, January 2017. URL: http://www.keepeek.com/Digital-AssetManagement/oecd/financeandinvestment/green-investment-banks_9789264245129-en#.WIOS4IWnGCg.

9. Мороз В.В., Шепетько Р.І. Інституційне середовище неоіндустріалізації економіки України в світлі глобальних комплексних індексів // «Економічний часопис XXI».- 2020.- № 7–8 (2) С. 12–14.

10. Глобальний ринок «зелених» економіки у 2018 році. – Режим доступу: <https://dualcitizeninc.com/global-green-economy-index/index.php#interior>

11. Schmidt–Traub G., Sachs J.D. Financing Sustainable development: Implementing the SDGs through Effective Investment Strategies and Partnerships. - 2015.- P.156

12. Добровольська О. В. «Зелені фінанси» як складова парадигми сталого розвитку / О. В. Добровольська // Бізнес Інформ. – 2018. – № 5. – С. 287–294.

13. Sa Xu International comparison of green credit and its enlightenment to China //Green Finance. – 2020. – Vol. 2. – Issue 1. – Pp. 75-99. – DOI: 10.3934/GF.2020005.

14. Green Bond Impact Report Financial Year 2020 / International Finance Corporation. – URL: https://www.ifc.org/wps/wcm/connect/corp_ext_content/ifc_external_corporate_site/home

15. Saigal, P., Rajeswari, Tr. Green banking: a drive towards sustainability / P. Saigal, Tr. Rajeswari. – SDMIMD Conference.- Nov. 2016. – Mode of access:https://www.researchgate.net/publication/343134880_GREEN_BANKING_A_DRIVE_TOWARDS_SUSTAINABILITY.

16. Tara, K., Singh S., Kumar, R. Green banking for environmental management: a paradigm shift / K. Tara, S. Singh, R. Kumar // Current World Environment.- Vol. 10(3). – 2015. – Mode of access: <http://www.cwejournal.org/vol10no3/green-banking-for-environmentalmanagement-a-paradigm-shift/>.

17. Environmental protection at the ECB – Mode of access: <https://www.ecb.europa.eu/ecb/orga/climate/green/html/index.en.html>.

18. ECB environmental statement 2019– Mode of access: <https://www.ecb.europa.eu/ecb/orga/climate/green/pdf/ecb.environmentalstatement201910~5da457479d.en.pdf>.

19. 5 Socially responsible investment platforms that helps you invest in both purpose and profit. – Mode of access: <https://www.thegoodtrade.com/features/socially-responsible-investing-platforms>.

20. OpenInvest – Mode of access: <https://www.openinvest.com/about>.

21. Green lending. Unlocking the opportunity in developing economies: a practioners' survey/ ResponsAbility investments AG. – 2017. – Mode of access: https://www.gcpf.lu/files/assets/images/reporting_news/insights/2017/2017-12-Green-Lending/Topic_Case_Green_Lending.pdf.

22. Кредити і депозити під час війни. Чому під час війни люди кладуть більше грошей на депозити та яка ситуація з кредитуванням? Економічна правда. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/04/18/685880/>

23. Кредитування економіки під час війни як двигун для повоєнної відбудови. Укрінформ. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubriceconomy/3452500-kredituvanna-ekonomiki-pid-cas-vijni-ak-dvigun-dlapovoennoi-vidbudovi.html>

24.Офіційний веб-сайт АТ КБ «Приватбанк». URL: <https://privatbank.ua/>

25. Консолідований річний звіт АТ КБ «Приватбанк» за 2021 р URL: <https://privatbank.ua/>

26. Консолідований річний звіт АТ КБ «Приватбанк» за 2022 р URL: <https://privatbank.ua/>

27. Консолідований річний звіт АТ КБ «Приватбанк» за 2023 р URL: <https://privatbank.ua/>

ДОДАТКИ

Додаток А

Окремий звіт про фінансовий стан станом на 31.12.2022р.

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про фінансовий стан станом за 31 грудня 2022 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	31 грудня 2022	31 грудня 2021
АКТИВИ			
Грошові кошти та їх еквіваленти	6	96 380	52 835
Кредити та аванси банкам	7	103 837	26 243
Кредити та аванси клієнтам	8	68 084	68 218
Інвестиційні цінні папери в т.ч.:		239 752	222 277
- за справедливою вартістю через прибуток чи збиток	9	95 716	93 096
- за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	143 920	129 074
- за амортизованою собівартістю	9	116	107
Поточні податкові активи	25	9 079	9 978
Відстрочені податкові активи	25	1 100	-
Інвестиції в дочірні підприємства, спільні підприємства та асоційовані підприємства		30	30
Інвестиційна нерухомість	10	2 155	1 989
Нематеріальні активи за винятком гудвілу	11	1 389	1 288
Основні засоби	11	5 228	6 074
Інші фінансові активи	12	4 309	2 644
Інші нефінансові активи	13	9 189	9 713
Непоточні активи або групи вибуття, класифіковані як утримувані для продажу або як утримувані для виплати власникам		64	7
Загальна сума активів		540 596	401 296
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Кошти банків		-	3
Кошти клієнтів	14	471 970	325 303
Інші залучені кошти	15	128	-
Відстрочені податкові зобов'язання	25	-	159
Інші фінансові зобов'язання	16	2 634	3 770
Забезпечення у т.ч.:	17	5 804	3 651
- резерви за кредитними зобов'язаннями та контрактами фінансової гарантії		1 280	373
- інше забезпечення		4 524	3 278
Інші нефінансові зобов'язання	18	2 271	1 795
Загальна сума зобов'язань		482 807	334 681
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ			
Статутний капітал	19	206 060	206 060
Емісійний дохід	19	23	23
Результат від операцій з акціонером		12 174	12 174
Інші резерви	9, 11	(15 168)	(4 091)
Резерви та інші фонди банку	19	11 449	9 696
Накопичений дефіцит		(156 749)	(157 247)
Загальна сума власного капіталу		57 789	66 615
Загальна сума власного капіталу та зобов'язань		540 596	401 296

Затверджено до випуску та підписано 18 квітня 2023 року.

Г. Бьош
Голова ПравлінняГ. Ю. Самаріна
Заступник Голови Правління (з питань фінансів)В. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер

Окремий звіт про прибуток або збиток за рік, що закінчився 31.12.2022р.

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про прибуток або збиток за рік, що закінчився 31 грудня 2022 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	2022 рік	2021 рік
Процентні доходи в т.ч.:		43 686	35 854
- процентний дохід, обчислений із застосуванням методу ефективного відсотка	20	38 905	30 870
- інші процентні доходи	20	4 781	4 984
Процентні витрати	20	(3 768)	(6 537)
Чистий процентний дохід		39 918	29 317
Прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності (збиток від зменшення корисності), визначені згідно з МСФЗ 9	21	(15 396)	(856)
Чисті процентні доходи після вирахування резерву на зменшення корисності		24 522	28 461
Комісійні доходи	22	32 945	35 057
Комісійні витрати	22	(12 505)	(11 840)
Чистий прибуток (збиток) від операцій з іноземною валютою		14 655	3 226
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки іноземної валюти		(7 760)	1 017
Чистий прибуток (збиток) від операцій з борговими фінансовими інструментами, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	119	32
Чистий прибуток (збиток) від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток або збиток	9	2 608	(7 666)
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки об'єктів інвестиційної нерухомості		267	(873)
Витрати на виплати працівникам		(10 096)	(8 904)
Амортизаційні витрати	11	(1 970)	(2 183)
Інші адміністративні та операційні витрати в т.ч.:	23	(10 473)	(2 348)
- розформування (витрати на створення) резерву під юридичні ризики	17, 23	(885)	6 464
- адміністративні та операційні витрати	23	(9 588)	(8 812)
Інші доходи	24	2 815	1 286
Інші прибутки (збитки) - збиток від модифікації фінансових активів		(458)	(111)
Доходи (витрати), які виникають під час первісного визнання фінансових активів за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова		(1)	(164)
Прибуток (збиток), що виникає від припинення визнання фінансових активів, оцінених за амортизованою собівартістю		4	77
Прибуток до оподаткування		34 672	35 067
(Витрати на сплату податку) доходи від повернення податку	25	(4 474)	(17)
Прибуток за рік		30 198	35 050

Затверджено до випуску та підписано 18 квітня 2023 року.

Г.Бьош
Голова ПравлінняГ. Ю. Самаріна
Заступник Голови Правління (з питань фінансів)В. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер

Окремий звіт про фінансовий стан станом на 31.12.2023р.

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про фінансовий стан станом за 31 грудня 2023 року

	Прим.	31 грудня 2023	31 грудня 2022 (як перераховано)
<i>У мільйонах українських гривень</i>			
АКТИВИ			
Грошові кошти та їх еквіваленти	6	152 282	94 191
Кредити та аванси банкам	7	134 237	103 837
Кредити та аванси клієнтам	8	92 019	68 084
Інвестиційні цінні папери в т.ч.:		271 847	239 752
- за справедливою вартістю через прибуток чи збиток	9	100 376	95 716
- за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	171 471	143 920
- за амортизованою собівартістю	9	-	116
Поточні податкові активи	25	4	9 079
Інвестиційна нерухомість	10	2 340	2 155
Основні засоби	11	5 127	5 228
Нематеріальні активи за винятком гудвілу	11	1 563	1 389
Відстрочені податкові активи	25	1 952	1 100
Інвестиції в дочірні підприємства, спільні підприємства та асоційовані підприємства		30	30
Інші фінансові активи	12	9 493	6 498
Інші нефінансові активи	13	9 094	9 189
Непоточні активи або групи вибуття, класифіковані як утримувані для продажу або як утримувані для виплати власникам		20	64
Загальна сума активів		680 008	540 596
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Кошти клієнтів	14	555 525	471 970
Інші залучені кошти	15	2 630	128
Поточні податкові зобов'язання	25	25 790	-
Інші фінансові зобов'язання	16	3 038	2 634
Забезпечення у т.ч.:	17	5 438	5 804
- резерви за кредитними зобов'язаннями та контрактами фінансової гарантії		1 111	1 280
- інше забезпечення		4 327	4 524
Інші нефінансові зобов'язання	18	2 741	2 271
Загальна сума зобов'язань		595 162	482 807
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ			
Статутний капітал	19	206 060	206 060
Емісійний дохід		23	23
Інші резерви	9, 11	(1 741)	(15 168)
Результат від операцій з акціонером		12 174	12 174
Резервні та інші фонди банку	19	12 959	11 449
Накопичений дефіцит		(144 629)	(156 749)
Загальна сума власного капіталу		84 846	57 789
Загальна сума власного капіталу та зобов'язань		680 008	540 596

Затверджено до випуску та підписано 15 березня 2024 року.

Г.Бьош
Голова ПравлінняВ. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер

Окремий звіт про прибуток або збиток за рік, що закінчився 31.12.2023р.

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про прибуток або збиток за рік, що закінчився 31 грудня 2023 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	2023 рік	2022 рік
Процентні доходи в т.ч.:		66 238	43 686
- процентний дохід, обчислений із застосуванням методу ефективного відсотка	20	61 614	38 905
- інші процентні доходи	20	4 624	4 781
Процентні витрати	20	(6 616)	(3 768)
Чистий процентний дохід		59 622	39 918
Прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності (збиток від зменшення корисності), визначені згідно з МСФЗ 9	21	(4 588)	(15 396)
Чисті процентні доходи після вирахування резерву на зменшення корисності		55 034	24 522
Комісійні доходи	22	41 589	32 945
Комісійні витрати	22	(17 150)	(12 505)
Чистий прибуток (збиток) від операцій з іноземною валютою		10 174	14 655
Чистий прибуток (збиток) від операцій з борговими фінансовими інструментами, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	1 266	119
Чистий прибуток (збиток) від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток або збиток	9	4 648	2 608
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки об'єктів інвестиційної нерухомості		185	267
Витрати на виплати працівникам		(10 552)	(10 096)
Амортизаційні витрати	11	(2 175)	(1 970)
Інші адміністративні та операційні витрати в т.ч.:	23	(10 946)	(10 473)
- розформування (витрати на створення) резерву під юридичні ризики	17, 23	194	(885)
- адміністративні та операційні витрати	23	(11 140)	(9 588)
Інші доходи	24	2 173	2 815
Інші прибутки (збитки) - збиток від модифікації фінансових активів		(407)	(458)
Доходи (витрати), які виникають під час первісного визнання фінансових активів за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова		(1)	(1)
Прибуток (збиток), що виникає від припинення визнання фінансових активів, оцінених за амортизованою собівартістю		4	4
Прибуток до оподаткування		72 766	34 672
(Витрати на сплату податку) доходи від повернення податку	25	(35 001)	(4 474)
Прибуток за рік		37 765	30 198

Затверджено до випуску та підписано 15 березня 2024 року.

Г. Бьош
Голова ПравлінняВ. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер